

ለሀገር ፍቅር የተከፈለ መስዋዕትነት

ከ
ኮሎኔል እስጢፋኖስ ገ/መስቀል

የካቲት 2006 ዓ.ም

© የደራሲው መብት በህግ የተጠበቀ ነው
All Rights Reserved

የመጀመሪያ ሕትመት ሐምሌ 2003 ዓ.ም

ሁለተኛ ሕትመት የካቲት 2006 ዓ.ም

ለአስተያየትዎ:-

የደራሲው አድራሻ:-

ፖ.ሳ.ቁ. 34343 - አዲስ አበባ

ምሥጋና

- በማረምና ሃሳብ በማካፈል በሙሉ ፈቃደኝነት የረዳኝነ ኮ/ል ሊቁ አለሙን
- በቀይ ኮከብ ዘመቻ ጊዜ በናደው እዝ በኩል በተለይ የ17ኛ ክፍል ጦርን የውጊያ ውሎ በሰፊው የገለጡልኝ ብ/ጄ ሰበሰቤ ንጋቱን
- በ1970 ዓ.ም ከደንጉሎ ማዘዣ ጣቢያ ወደ ምጽዋ ከመሄዴ በፊት ምዕዋ ላይ ከሻዕቢያ ጋር ስለነበረው ግጭት የገለጡልኝ ኮ/ል በቀለ ገቢን
- ስለ አየር ወለድ የውጊያ ውሎ ከጊዜ መርዘም የተነሳ አንዳንድ የዘነጋጋቸውን ያስታወሱኝ ሌ/ኮ አስፋው ማርዩን
- ዕሑፌ በታረመ ቁጥር ያለመሰልቸት በራሱ ወጪ እያባዛ ያበረታታኝን አቶ ይሄነው ሽፈራውን
- በኮምፒውተር በመጻፍና ፊደላትን በማረም የረዱኝ ወ/ት ሶፋኒት ከበደ እና ወ/ት ሀና ታደሰን
- ዕሑፌን ጨርሼ ለአንባቢያን እንዳበቃ ያበረታቱኝና በገንዘብም የደገፉኝ ውድ ባለቤቴን! ልጆቼን እንዲሁም በሃሳብ የደገፉኝን የኮርስ ጓደኞቼን! እና አቶ ዓለምሰገድ ቦጋለ አዳልን አመሰግናለሁ።
- በመጨረሻም ለኑሮዬ መሳካት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ላደረጉልኝ የዩኒቨርሲቲ ኮንስትራክሽን ባለቤት ለኢንጅነር ብርሃኑ ወልደአምላክ ከነመላው ቤተሰባቸው ምስጋናዬ ክልብ ነው።

መታሰቢያነቱ

- ለእናቱ ለወ/ሮ በየነች አደም አቦቹና ለአባቱ ወታደር ገብረመስቀል ይማም (ኃ/ሚካኤል)
- ለደጃዝማች መኩሪያ ባንትይርጉና ለባለቤታቸው ለወ/ሮ ተድባበ መዝለቂያ
- ለታናሽ ወንድሜ ለአቶ ጌታቸው ገብረመስቀል
- እና ለሀገር መከላከያ አባሎች

ውሳኔ መላሽ ላጡ

«...ለእናት ሃገራቸው ሠላም ለዳር ድንበሯ መከበር፤
በቆላ ደጋ በርሃ ሲንከራተቱ ለነበር፤
ቤቱ ትዳራ ሳይሉ ልጅ እናት አባት ትተው፤
በየማዕዘናቱ በየጦር ግንዛቤ ዘምተው፤
የዝናብ ውሃ አቁረው አሸዋ ምሰው ጠጥተው፤
ኮቻሮ እየወቀጡ ማሽላ ቆልተው በልተው፤
በቀን የፀሐይ ንዳድ ሌሊት በቁር ቃጠሉ፤
ልብላቸው ተቀዳዶ ጫማቸው ተገነጣጥሉ፤
ለተሰለፉበት ለሙያቸው ባላቸው ፅናት፤
በየጦር ሜዳው ለተሰውት በሚያከራ ጀግንነት፤
የትም ወድቀው ለቀሩት ሥጋቸውን አሞራ በልቶት፤
አካላቸው ለተጎዳ ደማቸውን ላፈሰሱ፤
አይዟችሁ የሚል አጥተው የትም ወድቀው ለተረሱ
አስታዋሽ ወገን በመጥፋቱ ቤታቸው ፈርሶ ለቀረ፤
ውሳኔ መላሽ በማጣት ልባቸው ለተሰበረ»

(ግጥም - በክ/ል ሊቀዳሰሙ ወንድህ መተከርያ ኮሚሳው
በ1990 ዓ.ም ከታተመ መጽሐፍ የተወሰደ - ገጽ 97)

ማጠቃለያ

መግቢያ..... 9

ክፍል አንድ - ልጅነት እና ወትድርና

1. ውልደት	13
2. ስደት	15
3. ትምህርት	20
4. ያልተጠበቀው ውሳኔ	26
5. የዕጩ መኮንኖች ህይወት	28
6. የወትድርና ህይወት (ኮርያ).....	35
7. ከኮርያ መልስ.....	45

ክፍል ሁለት - አየር ወለድ

8. የአየር ወለድ መመስረት	51
9. የግርማዊ ንጉሠ ነገሥት የመጀመሪያው የአየር ወለድ ጦር ድርጅት ገብኝት.....	56
10. እንደገና ወደ እስራኤል.....	63
11. የመፈንቅለ መንግስቱ ርዝራዥ መዘዝ.....	64
12. የአየር ወለድ ማህበራዊ ግዳጅ.....	74
13. የአየር ወለድ የጦር ሚዳ ግዳጅ በአጋዴን (ለርጎ ገቦች).....	76
14. የአየር ወለድ የጦር ሚዳ ግዳጅ (የወሰን ግጭት).....	83
15. ሰባት ሰዓት የፈጀው የቶጎውጫጫ ግጭት.....	93
16. እናት ክፍል (ቅሬታ).....	102
17. የባሌ ተቃዋሚዎች.....	105
18. እ.ደ.አ.....	112
19. የጅቡቲ ሪፈረንደም.....	118

ክፍል ሦስት - ኢርትራ

20. ስለ ኢርትራ.....	123
21. የኢርትራ ተቃዋሚዎች.....	126
22. አየር ወለድ በኢርትራ.....	128
23. የለውጥ ውሽንፍር.....	143
24. ሌላው የሲቪል ጦር ግንባር (ዕማማክ).....	149
25. ዝውውርና የዝውውር ሁኔታ.....	155
26. ውትድርና እንደገና (ዳግማዊቷ አሥመራ).....	157
27. የህወሐት መመስረት ፍንጭ.....	162
28. ናቅፋ እንዴት ተያዘች?.....	164
29. የከረን መያዝ.....	170
30. የመጀመሪያው የኢርትራ ዘመቻ እንዴት ተፋክመ?.....	172

ክፍል አራት - ልዩ ልዩ ክፍሎች

31. የህብረት ዕዝ ያለመግባባት ጦስ.....	179
32. ወደ 2ኛው ነበልባል ዕዝ (የነበልባል ጦር መቋቋም).....	181
33. የ2ኛው ነበልባል ዕዝ ግዳጆች.....	184
34. ዘንዶው ህዝባዊ ሠራዊት.....	190

ክፍል አምስት - ኢርትራ እንደገና

35. የለባተኛ ክፍለ ጦር ውጥንቅጥ.....	193
36. የብርጌዶች ውጣ ውረድ (አርማጭሆ).....	200
37. የአሥመራ ምዕዋ መንገድ መዘጋት.....	202
38. የምዕዋ ዕጣ ፈንታ.....	207
39. የባህር ኃይል ተጋድሎ በምዕዋና ደንጎሎ.....	222
- አየር ኃይል	
- የምድር ጦር አየር ክፍል	
- ትራንስፖርት እስኪድሮን	
40. የምዕዋ አሥመራን መንገድ ለመክፈት ዳግም የወጣ ዕቅድ.....	228
41. ከምዕዋ ወደ ሰሜን ዕዝ.....	232
- አሥመራን መከላከል	
42. የአሥመራ ቃኘው ጦር ሠፈር የጥይት ግምጃ ቤት ቃጠሎ.....	235
43. የሻዕቢያ አሥመራን ማጥቃትና መከላከል.....	238

44. የኢርትራ ቁልፍ ቁልፍ ቦታዎች መልሶ ለመያዝና በኢርትራ ሠላምን ለመፍጠር የተደረገ ዘመቻ.....	247
45. የአሥመራ ከረንጎ መንገድ መክፈት.....	253
46. የህይወት ምስረታ (ጋብቻ).....	274
47. የሮራ ፀሊም የማጥቃት መከራና ውድቀት.....	281
48. የሚሊሽያው ጥያቄ.....	287
49. የናቅፋ ውጊያ ማገርሽትና የ508 ግብረ ኃይል ማፈገፈግ.....	290
50. ዳግም ሰሜን ዕዝ መቋቋም.....	296
51. ጎነት ጦር ትምህርት ቤት.....	297
52. ምድር ጦር.....	303

ክፍል ስድስት - የቀይ ኮከብ ዘመቻ

53. ለዘመቻው የተደረጉ ቅድመ ዝግጅቶች.....	305
54. የቀይ ኮከብ ዘመቻ ህዝባዊ ስብሰባ ሀፀዎች.....	306
55. የቀይ ኮከብ ዘመቻ የአዛዦች ምደባ.....	310
56. የቀይ ኮከብ ዘመቻ ግዳጆችና አፈፃፀማቸው.....	311
57. የቀይ ኮከብ ዘመቻ ውድቀት ምክንያቶች.....	314
58. ለቀይ ኮከብ ዘመቻ ውድቀት የተላለፈ ቅጣት.....	320
59. ከረንጎ የመለብሶ ግንባር.....	322

ክፍል ሰባት - ደህና ሁኔታ ኢርትራ

60. የወታደራዊ ኮሚሳሪያት.....	327
61. የወታደራዊ ኮሚሳሪያት.....	330
62. የሰሜን ግንባር አጠቃላይ የሽንፈት መንስኤዎች.....	333
63. ተጨማሪ የሽንፈት ምክንያቶች.....	337
64. ስንብት.....	345
65. አባሪዎች	349

መግቢያ

አባቴ! አያቶቼ ሁሉ ወታደሮች ነበሩ። ብዙ የእርስ በእርስ ጦርነቶችና የባዕዳን ወረራ ማክሸፍ ላይ የተሳተፉ እንደነበሩ የሰሜ ስሜ መረጃ ደርሶኛል። የአያቶቼ ቀርቶ የአባቴ የተጋድሎ ታሪክ እንኳን በወዳጅ - ዘመዶቹ አፍ ሲነገር የማይምጠው እንጂ በፅሁፍ የተተወ እንዳችኝም መረጃ አለመኖሩ ሲከነክነኝ የኖረ ጉዳይ ነበር። እነሆ የእኔ ቁጭት በልጆቼ፣ ብሎም በመጨረሻ ትውልድ ሊደገም እንደሆነ ስለተሰማኝ ይሄንን ስለ እኔ ህይወት የሚያወላ አጭር ማስታወሻ ለመፃፍ ተነሳሳሁ። ግለ-ታሪክ ለመፃፍ መነሳት ከባድነቱ እሙን ቢሆንም፣ ለትውልድ የሚያውቁትን ሳይገልፁ ካለፉት ጋር በጅምላ የታሪክ ተወቃሽ ከመሆን ለመዳን ስልም አንዳንድ ሀቆችንና የጦር ሜዳ ውሎዎችን በታማኝነት ለማቅረብ ሞክራለሁ።

መቼም አንባቢዎቼ በትክክል እንደምትረዱት ስለ ራስ ለመፃፍ የሚነሣ ሰው ብዙ ችግር ይገጥመዋል። በልበ - ሰፊነትና በጥንቃቄ ለማለፍ ካልሞከረ በስተቀር ብርቱ ስህተት ላይ እንደሚወድቅ እሙን ነው። አንዳንድ ጋላፊዎች በማዕረግ እያደጉ ሲሄዱ ግብዞች ከመሆናቸው የተነሳ ታዋቂነታቸውን ለማጋነን ወይም አጉልቶ ለማሳየት ሲሉ በሥራቸው የነበሩትን፣ በችግር ጊዜ ያልተለዩዋቸውንና የረዷቸውን ፈጥነው ይረሳሉ። ስለዚህ እንደኔ አመለካከት ማንኛውም ሰው አስተዋፅኦው አነስተኛ እንደሆነ ቢገምትም እንኳን በዝምታው ብቻ ሊጎዳና ታሪክም ሊዛባ ስለሚችል ስለራሱ ባገኘው አጋጣሚ ሁሉ እውነትን ተመርኩዞ ለማቅረብ ቢጥር ለህልውናው ወሳኝ ይሆንለታል።

በዚህ መነሻነት እኔም ከአጠቃላይ የህይወት ታሪኬ ባሻገር በተለይ በወታደርነት ዘመኔ ያሳለፍኳቸውን ጊዜያቶች፣ የሠራሁትን ሥራና የዋልኩባቸውን ጦር ሜዳዎች ደካማና ብርቱ ጎኖች ላይ ትኩረት አድርጌ ለማሳወቅ ሞክራለሁ። ገጥመውኝ ከነበሩ ችግሮች፣ ደስታዎችና ከዋልኩባቸው የጦር ሜዳ ትውስታዎች ዘመን እያራቀኝ ነው። በእኔ እድሜ ብዙ ነገሮች ተለዋወጠው እንዳልነበሩ ሲሆኑ ተመልክቻለሁ። ታሪክ ሊያስታውሳቸው የሚገባ አኩሪ ሥራዎች፣ ጦርነቶችና ዘመቻዎች ተመዝግበው ባለመቀመጣቸው ብቻ እንዳልተፈፀሙ ሆነው ቀርተዋል። በእነዚህ የተዘነጉ ታሪኮች ላይ ተሳታፊና ተካፋይ ከነበሩ አያሌ አባሎች

መካከል በህይወት የሚኖሩት ብዙም ሳይሆኑ ይችላሉ። ይሄንን ታሣቢ በማድረግ እኔ የማውቀውንና የነበርኩበትን የሚጠቅመውን፤ አስተማሪነቱ የጎላውን ከብዙ በጥቂቱ ለመግለፅ ሞክራለሁ።

በአፄ ኃይለሥላሴም ሆነ በደርግ መንግሥት በተለያዩ የምድር ጦር ክፍሎች ውስጥ እየተመደብኩ ለሠላሳ ስምንት ዓመታት ሠርቻለሁ። ከበድ ያሉ ውጊያዎችም ውስጥ ተካፍቻለሁ። በአገልግሎት ዘመኔና ዕድሜዬ በተለይም ከአብዮቱ ከስተት በኋላ የተደረጉ ውጊያዎች፤ ቀደም ሲል በኢትዮጵያ ታሪክ ከዘገባቸው ጦርነቶች ሁሉ ያንላሉ ብዬ አልገምትም። እንዲያውም ባይበልጡ ነው? የውጭ ወረራን የመመከቱ ሆነ የእርስ በእርሱ ጦርነቶች ውስብስብ የነበሩ ከመሆናቸውም በላይ ያስከተሉት አልቂትና ጥፋት ከመቼውም በላይ ገዝፈው እንዲታዩ የሚያደርጋቸው ናቸው።

እኛ ኢትዮጵያውያን የውጭ ወረራን በመመከትና፤ ወራሪን አሳፍሮ በመመለስ እኩሪ ታሪክ ያለን ህዝቦች ነን። በ1956 ዓ.ም እና በ1969 ዓ.ም የሞቃዲሾ መንግሥት አገራችንን በወረረበት ጊዜ የዚህ እኩሪ ታሪካችን የዓይን ምስክርና ተሣታፊ ለመሆን በቅቻለሁ። ህዝቡ አገሩን ከወረራ ለመከላከል በሰው ኃይልና በገንዘብ ያደረገው ድጋፍ በቃላት ሊገለፅ የማይችል ድንቅ አስተዋፅኦ ነበር። በወቅቱ የህዝቡንና የመለዩ ለባሾች እንደ ብረት የጠነከረ ትስስር እንዲሁም የመንፈስ ጥንካሬ የጠየቀበት ጊዜም ነበር። በተለይ በ1956 ዓ.ም ከጠላት መከላከያ ወረዳዎችና ከተለያዩ አቅጣጫዎች የተሰነዘሩትን ማጥቃቶች ለመመከት ቆራጥ መለዩ ለባሾች፤ የፖሊስ ሠራዊት አባላት፤ ጦር ሠራዊትና የክብር ዘበኛ አባላት እንደ አንድ አንድ ሆነው ወራሪውን የሶማሊያ ሬፐብሊክ ኃይል አሳፍረው መልሰዋል። በተመሳሳይ በ1969ዓ.ም. የዚያድ ባሬ ወረራ አባት ጦሮች፤ መደበኛና ሚሊሺያ እንዲሁም የአካባቢው ህዝባዊ ሠራዊት በጀግንነት ሲጥሉና ሲወድቁም ተመልክቻለሁ። ቅንጅቱ የሚያስደምም፤ ውጤቱም የሚያኮራ ነበር። ሁሉም ለአገሩ ሆነ ብሉ ሲተምም መመልከት ሌላ ትንግርት ነበር። ስብጥሩን ባስታወስኩ ቁጥር የማይታመን ይሆንብኛል። ከ65 እስከ 80 ዓመት ዕድሜ የሚደርሱ አባት ጦሮች ነበሩ። ከ18 እስከ 30 ዓመት ዕድሜ ያሉ አፍላ መደበኛና ሚሊሺያ ጦር አባላትም ነበሩ። በዚህ መንፈስ የጀግኖችን ውለታ ለመመለስ የደርግ መንግስት የጀግኖች እምባንና የሕፃናት እምባን በማቋቋም ልጆቻቸውን ወደ ኩባ፤ ሩሲያ፤ ምሥራቅ ጀርመንና ሌሎች ለሻሊስት ሀገራት እየላከ በተለያዩ ሙያዎች እንዲሰለጥኑ አድርጓል።

ኢትዮጵያውያን ለኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆን ለወዳጅ አገሮች ውለታ የዋሉበትን የጀግንነት ሥራ እንዲሁ ምስክር የመሆን እድሉን አግኝቻለሁ። የኢትዮጵያ ህዝብ ከአብራኩ በወጡ መለዩ ለባሾች በአለም አቀፍ ደረጃ በከሪያና በኮንጎ ጦርነቶች ተሳታፊ ሆኗል። አሁንም በአፍሪቃ አገራት በተመሳሳይ ግዳጅ ላይ ይገኛሉ። በቀዳማዊ ኃይለስላሴ ዘመነ መንግስት እኔም ከጓደኞቼ ጋር በአራተኛ ቃኘው ሻለቃ ሥር ወደ ኮሪያ የመዝመቱ ዕድል ገጥሞኛል። ከሦስተኛ ቃኘው ሻለቃ የተረከብናቸውን የመከላከያ ወረዳዎች ሳናስደፍር ምሽጋችን ውስጥ ለተወሰኑ ወራቶች ቆይታ አድርገናል። የወቅቱን ቆራጥነትና ጀግንነት የሚጠይቁ አስቸጋሪ ሁኔታዎች የኢትዮጵያ ልጆች እንዴት እንደተወጡት የዓይን ምስክር ነኝ።

የአፄ ኃይለስላሴ መንግስት ከፈረሰ በኋላም የነበረውን ሁኔታ በቅርብ የመታዘብ ዕድል ገጥሞኛል። በዚያ ወቅት ሥልጣን ለመረከብ አንድም የተደራጀ አካል በሌለበት ሁኔታ የጦሩ ክፍል ጣልቃ መግባት ግድ ነበር። ሁኔታዎችን ለማስተካከልና መልክ ለማስያዝ የህዝቡንም የለውጥ ስሜት ዳር ለማድረስ ጊዜአዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ በማለት የጦሩ ክፍል ጣልቃ በመግባት ተቋቋመ። ያኔ እንዲያ ባይሆንና ህዝቡ የሶማሊያን ወረራ ለማክሸፍ ድጋፍ ባይሰጥ ኖሮ ጠላቶቻችን እንዳወሩት ኢትዮጵያን በአየአቅጣጫው በተቀራመዷት ነበር።

ብዙዎቻችን አስተዳደራችን ብቻ ሳይሆን ከዚያ ወዲህ በሙያችን፤ የተሠጠን ሥልጣንና ከአገርና ከሰንደቅ አላማ ጋር በብርቱ የተሳሰረ ነው። በዚህ ሁኔታ በአካልም በመንፈስም፤ የታነፀ ሰው ደግሞ መፈከሩ። “ኢትዮጵያ ወይም ሞት!” ነው። እኔ በሕይወቴ ያገኘሁት ከፍተኛ ሽልማትና ቁም ነገር አድርጌ የምቆጥረው ህሊናዬ በማይወቅለኝ መንገድ ሀገሪንና ህዝቤን በማገልገል እዚህ መድረሴን ነው። የእኔ የደስታ ቀናት ብዬ የወሰድኳቸው የአገሪንና የወገኖቼን የደስታ ቀኖች ነው። ያለማጋነን በአገሪና በወገኖቼ ላይ የሚደርሰው ችግርና ጥፋት አጥብቆ ያስጨንቀኝና ያሳዝነኝም ነበር።

ለዓላማ ለውጥም ይሁን ለጥቅም ወይም ከባድ በደል ስለደረሰባቸው ሊሆን ይችላል፤ ብዙዎች የቆሙለትን ዓላማ እየተዉ ሲከዱ እና ዙሪውም ወገናቸውን ሲወጉ አይቻለሁ። የበደሉ ብዛት እኔን ቢያንገፈግፈኝም አልከዳሁም። በነበረኝ እምነት አገሪን ከወራሪዎችና ከተቃዋሚዎች ጥቃት ለመከላከል፤ ወገኖቼን ለመጠበቅ ያለመሰልቸት ሙያዬና እምነቴ የጣለብኝን አደራ እንዲሁም ኃላፊነት በጡረታ

እስከተገለልኩበት ጊዜ ድረስ ባለኝ አቅም ሁሉ ለመፈፀም ሞክራለሁ። ብዋሽ በሕይወት ያሉ የሥራ ባልደረቦቼ ሁሉ ይታዘቡኛል።

ሰው ነኝና ፍፁምና እንደሌለኝ አውቃለሁ። ስህተቶችን አልሠራሁም ለማለትም ያዳግተኛል። ነገር ግን ከራሴ ብቻ ሳይሆን ከባልንጀሮቼም ስህተት ትምህርት መውሰዴን እንደ ትርፍ እቆጥረዋለሁ። ያም ሆኖ ሆን ብዬ ሰው ለመጉዳት! በሥልጣን አላግባብ ለመጠቀም ወይም በሌላ ያጠፋሁት አለመኖሩ መፅናኛዬ ነው።

በልጅነትም ሆነ አድጌ በሥራ ላይ ሳለሁ በርካታ ውጣ ውረዶች አጋጥመውኛል። በተለያዩ ምክንያትና ተንኮል እኔን ለማጥፋት ታጥቀው የተነሱ ሰዎችም ነበሩ። ተሳክቶላቸው አላጠፉኝም ወይም ቀኔ ስላልደረሰ አልሞትኩም። በእነዚህ እንቅፋቶች መካከል ሳልፍ እግዚአብሔር ትዕግሥትና መቻልን ሰጥቶኝ ከታሪክ ሊፋቅ የማይችል ስህተት ከመፈፀም ጠብቆኛል። ለዚህም ፈጣሪዬን ሳመስግነው እኖራለሁ።

እዚህ ላይ እውቅ የታሪክ ሰዎች ከሆኑት ከተከለሳድቅ መከራያ ወይም ከብላቴን ጌታ መሀተሙሥላሴ ወልደመስቀል መፅሐፍ ላይ አስፍረውት አንብቤ ያስደነቀኝን አንድ አባባል እዚህ ጋ ልጥቀስ!

“ማንኛውንም የሀይወት ውዝግብ በሆደ ሠፊነት ካላሸነፉት በጠባዩም ሆነ በአድራጎቱ በመሠረቱ አገር አፍቃሪ የሆነ ሰው በቁጭት የተነሣ ከዳተኛና ጎጂ ሊሆን ይችላል።

“ሰው ግን ታላቅና መንፈስ ብርቱ አገር አፍቃሪ የሚባለው የግሉን ቁጭት በአገር ከዳት ለመክፈል የማያስበው ነው።”

ይሄንን አባባል በጭንቀትና በችግር ጊዜዬ ሁሉ እንደመመሪያ አድርጌ መያዜ እጅግ አድርጎ ጠቅሞኛል።

ኮሎኔል አስጢፋኖስ ገ/መስቀል
ሐምሌ 2003 ዓ.ም

ክፍል አንድ ልጅነት እና ውትድርና

ውሳኔ

ጥቅምት 17 ቀን 1925 ዓ.ም! በሐረርጌ ጠቅላይ ግዛት በጆጆጋ ከተማ ቅዱስ ሚካኤል ቤተክርስቲያን አጠገብ ባለች አንዲት ቤት ውስጥ ነው። አባውራው በሌሉበት ወ/ሮ በየነች አደም ሁለተኛ ልጃቸውን ለመውለድ አፋፍሟቸዋል። ወዳጅ ዘመድ ከብቦ በተጨነቀበት በዚያች ዕለት ምጡ ሳይጠና ወንድ ልጅ “ዱብ” ይላል። ወ/ሮ በየነች የበኩር ልጃቸው ሌት ስለነበረች ወንድ ልጅ ማግኘታቸውን እንደትልቅ የእግዚአብሔር ስጦታ ነበር የቆጠሩት። ባለቤታቸው ወታደር (ነፍጠኛ) ገብረመስቀል ይማም (ኃ/ሚካኤል) እዚያው ግዳጅ ያሉበት ሆነው ዜናውን የመስማታቸው ጉጉት ፈጥርቶ ያዛቸው። ወታደር ገብረ መስቀልም ወንድ ልጅ የማግኘታቸውን የምሥራች እንደሰሙ ሲገሰግሱ ከአጋዴን ጆጆጋ ይመጣሉ። ደስታ! ወንድ ልጅ ተተኪ እግኝተዋለ! በዘመኑ ወግ መሠረት ልጁ የተወለደበት አካባቢ በደስታ ተኩስ ተሸበረ። የወታደር ገብረመስቀል ወንድሞችና ጓደኞች ሁሉ የወንድ ልጅ መገኘቱን ብሥራት በተኩስ አጅበዋል። ሁኔታው የእናቴ የወ/ሮ በየነች አደም የረጅም ዘመን ትዝታ ሆኖ ቀርቷል።

እናቴ ስለውልደት ዘመኔ ትዝታ ባወጋችኝ ቁጥር ነገሩ ያፈጀ ያረጀ ሳይሆን ትኩስ ሆኖ ይሰማታል። የሚያስደስተው ላይ ፊቷ ፈክቶ! የሚያሳዝነው ላይ ስትደርስ ታለቅሳለች። አባቴ ወደ ግዳጁ የተመለሰው ክርስትና ሳልነሳ ነው። ቢባል ቢደረግ “ጓደኞቼ ጦርነት ላይ ሆነው እኔ እዚህ አልቆይም” በሚል እንቢ ይላል። ለክርስትና የሚያስፈልገውን ሁሉ አሟልቶ “አስጢፋኖስ” ሲል ስም አውጥቶልኝ ወደ አጋዴን ተመለሱ። የእናቴን አንጀት የሚበላው ታሪክ የተከተለው እዚህ ላይ ነው። አባቴ ዝግጅቱን ያሟላለት ድግስ ደርሶ ክርስትና ከመነሳቴ በፊት አንድ ችግር ያጋጥማል። አባቴ ከእጣሊያን ተኳሾች ጋር ሲዋጋ ይሞታል። ወዲያው ለእናቴ መርዶ አልተነገራትም። ተደብቋት ቆይቶ ክርስትናው በሰላም ካለፈ በኋላ ነው የሰማችው አባቴን ገፋሁት።

አባቴን በታሪክ እንጂ በአካል ለማወቅ አልታደልኩም። ከ1924 ዓ.ም አንስቶ የአባቴ አለቃ የነበሩት የሃምሳ አለቃ ደቻሳ ብሩ ስለአባቴ ብዙ ነገር አጫውተውኛል። “ጥሩ ጠባይ ያለው ጥሩ ወታደር ነበር። አይ አተኳኮስ! አይ ጀግንነት!” ይላሉ ስለ አባቴ ጨዋታ ሲጀምሩ። ሀምሳ አለቃ ደቻሳ ስለአባቴ የነገሩኝን ከእኔ ጋር አነፃፅራለሁ። የእሱን እሩብ የሚደርስ አልያዝኩም። የአባቴ የቅርብ ወዳጆች የሚሰጡት ከአፍ ያልዘለለ ምስክርነትም እነሱ ሊያልፉ ፈፅሞ የሚገታና የሚጠፋ ነው።

ሃምሳ አለቃ ደቻሳ ብሩ

ሃምሳ አለቃ ደቻሳ ጥንቁቅ ወታደር እንደነበሩ አስታውሳለሁ። ያኔ አገር በአርበኝነት በምትጠበቅበት ዘመን በሥራቸው ያሉትን ወታደሮች መረጃ አሰባስበው በፅሁፍ አስቀምጠው ነበር። የወታደሩን ሙሉ ሥም፣ የባለቤቱን ሙሉ ሥም፣ የልጆች ሙሉ ሥምና የትውልድ ዘመን ደግሞና ቀለብ በሚከፍሉበት መዝገብ ላይ መዝግበው ሳያቸው እጅግ አድርጎ አስደንቆኛል። እናቴ በነገረችኝ መሠረት ለረጅም ጊዜ የተወለድኩበት ዘመን 1927 ዓ.ም ይመስለኝ ነበር። ሃምሳ አለቃው ናቸው 1925 ዓ.ም፣ ጥቅምት 17 መሆኑን ነግረው ያረሙኝ። መዝገባቸውንም ገልጠው አሳይተዋል።

ስደት

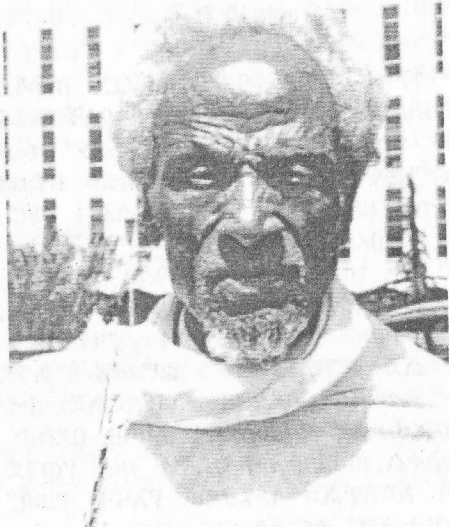
የኢጣሊያ ወረራ ከመጀመሩ አስቀድሞ ወሰን ላይ አልፎ አልፎ ግጭት ሲነሳ ቆይቷል። በ1928 ዓ.ም በጠላት በኩል አጠቃላይ ጦርነት ተጀምሮ እየጠነከረ በመሄዱ ብዙ ወሰን ጠባቂ አርበኞች መስዋዕትነት ይከፍላሉ። የአጋዴኑ አርበኛ ጦር የተቻለውን ያህል ተዋግቶ መሪዎቹ በመመናመናቸው ተፈታ። ሁኔታው ለነበርንበት የጅጅጋ ከተማ ሥጋት ሆነ። ስለዚህ ገና የሦስት አመት ልጅ ሳለሁ ከእናቴ ጋር ለስደት ተነሣን። ከፊታውራሪ በዕደ፣ ከደጃዝማች መኩሪያና ከነደጃዝማች ተፈራ በላቸው ጋር የእንግሊዝ ቅኝ ግዛት ወደነበረችው ሶማሌ ላንድ ወሰን ጉዞ ሆነ።

ጉዞው ጥቅጥቅ ባለ ጫካ ውስጥ ቆንጥር በበዛበት አካባቢ ነበር። በልጅነቴ ወፍራም ስለነበርኩ እናቴ ያንን ሁሉ መንገድ በሽክም እንደማትወጣው ገብቷታል። በመሆኑም እንደ ዘይ ዘይባለች። ቅርጫት ውስጥ አድርጋኝ አህያ ላይ መጫን። በእንዲህ አይነት ሁኔታ የስደቱን ጉዞ እንደተያያዝነው መካከል ላይ ድንገት ቅልጥ ያለ ተኩስ ይከፈታል። እናቴ እጎንብላ አህያውን እየጎተተች ከጥይቱ ለማምለጥ ትጻክራለች። በዚህ መካከል ለካ ቆንጥር ከእንገቴና ደረቴ መጋጠሚያ ላይ ተሰክቶ ከቅርጫቱ ውስጥ አውጥቶ ጥሉኛል። እናቴ በተኩስ አደጋ ላይ ስለነበረች የእኔን መውደቅ ሳታይ ጉዞዋን ትቀጥላለች። ተኩሱ ጋብ ብሎ ፋታ ስታገኝ ቀልቧን ወደ ቅርጫቱ አድርጋ ድምፅ ትፈልጋለች። ፀጥታ! የመሰላት ልጄን ተባራሪ ጥይት የገደለው ነበር። ተንሰረሰፈች። በዚህ የስደት ጉዞ ላይ ታላቅ እህቴን በምት ተነጥቃ ስለነበር ተንገበገበች። ሆኖም ቅርጫቱን ስትመለከት ባዶ ሆነባት። ልጄን እንዴት ጥሻ ውስጥ ጥላው እንደመጣች አወቀች። እንቅፅልሽ! የስደት ጉዞዋን ያለልጄ ወደፊት መቀጠል ወይም ከአደጋ ጋር ተጋፍጣም ቢሆን ወደ ጌላ ተመልሳ ልጄን መፈለግ።

እናቴ ለመጀመሪያው አማራጭ ሆኗ አልፋለች። የተጓዘችበትን መንገድ ተከትላ የመልስ ጉዞ በማድረግ እኔን ለማፈላለግ ቆረጠች።

“አብደሻል?” የስደት ጓደኛ የግርምት ጥያቄ ነበር። “ከአደጋ በመከራ ወጥተሽ መልሰሽ ወደ አደጋ?”

“ምን ላድርግ ልጄ እኮ ነው። የፍጉ ባሌ ምትክ”

ԿՐՄՍ ԿՈՄ ԶԺՂ ՈՒՐ

“ቢሆንም፤ ብዙ አማራጭ አለሽ። ገናኑ ልጅ ነሽ፤ ወደፊት ብዙ ትወልጃለሽ። ምናል ከኛ ጋር ብትጓዣ?”

“አይሆንም፤ ቀኔ ከደረሰ ልሙት፤ ልጄን ጥሻ ውስጥ ጥይማ አልሄድም” አለች። ሆኖም ከሷ ጋር ወደኋላ የሚመለስ ወንድ ጠፋ። ሁሉም ያገኘ ይገድለናል ሲል ፈራ። በዚህ የጭንቅ ጊዜ የእናቱ መመለስ ቁርጥ መሆኑን የተረዳው ላንትይደሩ¹ ይከተላታል።

በግምት ከአንድ ሰዓት የጎልቶሽ ጉዞ በኋላ ጥሻ ውስጥ በደም ተበክዬ አገኛችኝ። ጎትቶ ያስቀረኝ ቆንጥር እንደተሰካብኝ ነበር። በዚያ ሁኔታ ላይ ሳለሁ ብዙ ሰው አይቶ ሳያልፈኝ እንዳልቀረ በቁጭት ታወራለች። ክፉ ዘመን!

“እስጢፍስ! እስጢፍስ” ብላ ስትጣራ ሰማኳት።

“ወይ”

እያለቀሰች አዝላኝ ወደመጣችበት ጉዞዋን ቀጠለች። አብሯት ከነበረው አስር አለቃ ላንትይደሩ ጋር ሆና በመገስገስ ተነጥላቸው የነበሩት የስደት ጓዶቿ ጋ ደረሰች። ትዝብት! መካሪዎቿ ሁሉ አቀረቀሩ። አስር አለቃ ላንትይደሩን እኔ ክቡር ዘበኛ በተቀጠርኩበት ጊዜ አግኝቼዋለሁ። ያኔ ትዝታው ለሱም ትኩስ ነበር። ሲያጫውተኝ ከተመስጦ ጋር በግርምት እራሱን አየነቀነቀ ነበር። የረሳሁትንም አስታውሶኛል።

ከዚያች ደቂቃ በኋላ እናቱ ከጀርባዋ ላይ አልለየችኝም። እንዳዘለችኝ ድካሚኝና ህመሟኝ ችላ ሰማሌ ላንድ በርበራ ደረስን። ልዩ ስሙ መንጫስዬ ወደተባለች የስደተኞች ሰፈር ስንገባ “አፎይ” እንዳለች ትነግረኛለች።

መንጫስዬ የስደተኞች ሰፈር በእንግሊዞች ፈቃድ የተቋቋመ እንደ መሆኑ የእነሱን ህግ ማክበር ግዴታ ነው። ከአስገዳጅ ህጎች መካከል በተለይ የኢትዮጵያ አርበኞችን የተመለከተው ጥብቅ ተፈጻሚነት ነበረው። የትኛውም አርበኛ መሣሪያውን ይዞ አካባቢው ላይ አይታይም። ጠበንጃውን እንዲያስረክብ ይገደዳል። ቀደምት ስደተኞች ሲናገሩ እንደ ሰማሁት፤ እንግሊዝ ይሄንን ህግን በትጋት የምታስፈፅመው ኢጣሊያን በመፍራት ብቻ ሳይሆን አግረመንገዷንም ኢትዮጵያን ስትከፋፈል የድርሻዋን ለመግዛት ዕቅድ ስለነበራት ነበር። ስለዚህ በሰማሌ ላንድ

¹ ላንትይደሩ በኋላ በክቡር ዘበኛ ውስጥ ተቀጥሮ በአስር አለቃ ማዕረግ አገልግሏል

ወሰን አካባቢ የሚንቀሳቀሱትን አርበኞች በሙሉ መሣሪያቸውን በመረከብ ከአርበኝነት እንቅስቃሴአቸው ውጭ እንዲሆኑ አደረገች።

ከሦስት አመት የስደት ኑሮ በኋላ ይመስለኛል፤ ኢጣሊያ ከእንግሊዝና ከፈረንሳይ ጋር ኢትዮጵያን ለመቀራመት የገባችውን ውል አፍርሳ የበርበራን ከተማ ሠፈር በአየር ደበደበች። እንግሊዝም ለኢጣሊያ ከሀደት በአፀፋው በሥሯ ለነበሩት አርበኞች መሣሪያቸውን እየመለሰች እንደልብ እንዲንቀሳቀሱ ፈቀደች። መንጫስዬ የስደተኞች ሰፈር የነበርነው ሴቱን፤ ህፃናቱንና አዛውንቱን በመርከብ ጭና ወደ ኬንያ አሸሸች። ሞምባላ ከተሰኘው የኬንያ ወደብ በመርከብ ከገባን በኋላ በባቡርና በመኪና ታቤታ ወደሚባለው የስደተኞች ሠፈር ወሰደችን። ለውጊያ ይመጥናሉ ያለቻቸውን ወንድ ስደተኞች በደቡብ ኢትዮጵያ በኩል የፋሽስት ኢጣሊያን ይዞታ ለማጥቃት በሞያሌ በኩል በእንግሊዞችና በነደጃዝማች ቤትወደድ ዘውዴ ገ/ሕይወትና በጓደኞቻቸው መሪነት እንዲዘምቱ ስታደርግ፤ ደጃዝማች መኩሪያ ባንትይርጉን ደግሞ ከንጉሠ ነገሥቱ ጋር እንዲዘምቱና አዲስ አበባ እንዲገቡ ወደ ሱዳን ላከች።

ታቤታ የስደተኞች ሰፈር ቀደም ሲል ከቦረና፤ ከሲዳሞና ከሌሎች የደቡብ ኢትዮጵያ ወደ ኬንያ የተሰደዱትን አለባስቦ የያዘ ነበር። እኛ ጽዚያ ስንደርስ ስደተኞቹ በጥሩ ሁኔታ ተቀበሉን። እኔ የስደተኞቹ አቀባበል ብቻ ሳይሆን የመርከብ፤ የባቡርና የመኪና ጉዞ ሁሉ እንደ ህልም ሆኖ ይታወስኛል። የሚገርመው ግን ከእነዚህ እውነታዎች ባሻገር ቀደም ብሎ የተከወኑ ነገሮችን አሁንም ጥርት ባለ ሁኔታ ማስታወሴ ነው። ለምሳሌ መንጫስዬ የስደተኞች ሠፈር እያለን የማውቃቸውን ቀኛዝማች (ጀጃዝማች) መኩሪያ ባንትይርጉንና ባለቤታቸውን ወ/ሮ ተድባበ መዝለቂያን አለመዘንጋቱ።

ቀኛዝማች (ጀጃዝማች) መኩሪያ ባንትይርጉን ከጠላት በፊት የክብር ዘበኛን ጦር ያቋቋሙና በዋና አዛዥነትም በማይጨው ጦርነት ጦሩን የመሩ ለመሆናቸው ያወቅሁት ከእሳቸው ሞት በኋላ በክብር ዘበኛ ሠራዊት ውስጥ ከተቀጠርኩ ወዲህ ነው።

በእርግጥ እነዚህ ሁለት ሰዎች በእኔ ህይወት ውስጥ ትልቅ ሚና አላቸው። በዚያ የስደት የመከራ ኑሮ ውስጥ የእናቱን ችግር በማየት እኔን ወስደው እነሱጋ ያኖሩኝ ነበር። ቀኛዝማች በኋላ ደጃዝማች መኩሪያ ሱዳን ሄደው ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ጋር እስኪደባቁ ድረስ እኔ ቤታቸውን እንደ ቤቴ ባልሳቀቅ እንድናርበት በመፍቀዳቸው ባለውለታዎቼ ናቸው። -ከወላጆቼ, ለይቼ ለማየትም ያዳግተኛል።

እስካሁንም ያልዘነጋገሩት ለዚህ ሳይሆን እይቀርም። በጊላም ሐረር አዳሪ ቤት ሆኜ ሙሉ ልብስ አልብሰውኛል።

ደክዘኞች መከራ የተደረጉ እና የሰሩት ወር ተደባ መዝለፍ

በተረፈ የኬንያ የታቤታ በደተኞች እርስ በእርስ እንደ አንድ ቤተሰብ የሚተያዩ በመካከላቸው እጅግ ጥብቅ የሆነ ቅርበት የነበራቸው ናቸው። ዘወትር ስለአገራቸው ይወያያሉ፤ ይፀልያሉ፤ የስደት ኑሮው ያበቃ ዘንድ ይራዳናል ያሉትን ታቦት በማለብ በስሙ ተቧድነው ማህበር ይጠጣሉ፤ ፅዋ ያወጣሉ። እናቴም የራሷ ማህበርተኞች ነበሯት። አንድ ዕለት የእናቴ ተራ ደርሶ ፅዋ ለማውጣት ትደግሳለች። ድግሉ መጠጥም ያካትት ነበርና አካባቢው ላይ እንደልብ በሚገኘው በቆሎ ኃይለኛ ጠላ ጠምቃለች። ማህበርተኞቿ ድግሷን እያደነቁና ስለወደፊት ዕጣቸው እየተነጋገሩ እምሽተው የማታ ማታ ለመሄድ ይነሳሉ። እናቴም የወጉን ለማድረስ እንግዶቿን ለመሸገት ከተል ብላቸው ትወጣለች። በዚህ ጊዜ እኔ ቤት ውስጥ ብቻዬን ቀርጼ ነበር። ማህበርተኛው ከእቅሙ በላይ ሆኖ የተወውን ሙሉና ጎደሉ የብርጭቆ ጠላ ያለክልካይ ተያያዝኩት። መጠኔንም ባለማወቅ ብዙ ጠጣሁ። እራሴን መቆጣጠር ተስኖኝ ግድግዳውን ደገፍ እንዳልኩ ስናውዝ ነበር እናቴ የተመለሰችው። አኳኋኔን በማየት ጠርጥራ ጠራችኝ። “ወይ” ማለት ብቸልም ከዚያ በጊላ ለተከተለው ጥያቄ መመለስ ተሳነኝ።

“በሞትኩት” ብላ አቀፈችኝ። ደክምኩባት። ሙሃ ጎረቤት ተጣራች። እፋፍሰው ወደ ክሊኒክ ወሰዱኝ። እንዳስመልስ በማድረግ

ሆዴን አጥበው መድኃኒት ሰጡኝ። ለሁለት ወር ያህል ተመላላሽ ታካሚ ሆኜ ነበር።

“ከዚያ ወዲህ መጠጥ በዞረበት ዞረህ አታውቅም” ትለኛለች እናቴ። በእርግጥም እስካሁንም ድረስ አልኮልኩት ያለው መጠጥ የሚባል ቀምሼ አላውቅም።

እናቴ ለኔ ማንኛውም እናት ከምትሆነው በላይ ሆናልኛለች ብዬ አምናለሁ። ስለኔ የተቀበለችው መከራ በዘመኑ ከፍ ዝቅ ከበላበት የአርበኝነት ህይወት ጋር የሚነፃፀር ነው። የማውቀውን ሳስታውሰው፤ የማላውቀውን አሷው ስትነግረኝ ትንግርት ይሆንብኛል። አንድ ጊዜ ደግሞ ጊንጥ ነክሶኝ እጆ ድልድል ብሎ አበጠ። እናቴ የምትሆነውን አጥታ ተቅበጠጠች። ሐኪሞች ለክፉ እንደማይሰጠኝ ቢነግሯትም አላመነችም።

“የደጉ ባሌ ቅርስ፤ ብዙ መከራ ያየሁበት ልጅ” ተንሰፈሰፈች። ሆኖም ሀኪሞቹ እንዳሉት ክፉ ላይ ሳልወድቅ ዳንኩ። የተነከስኩት የግራ እጅን ትንሿን ጣት እንደነበር አስታውሳለሁ። ታዲያ በንክሻው አለቅስ የነበረው “የምወዳት ጣቴን” እያልኩ ነበር። እናቴ ድንጋጤዋ ጋብ ካለላት በጊላ ለቅሶዬን ተከትላ “የምትጠላው ጣትህ የቱን ነው?” እያለች ትስቅ ነበር።

ለእኔ የእናቴን የመንፈስ ፅናት፤ የኑሮ ተጋፋጭነትና ታታሪነት ማለብ ብርታት ይሰጠኛል። የገጠመኝን ፈተና ሆነ ችግር በትዕግስት እንደወጣ ይረዳኛል። እስካሁንም ድረስ በዚህ ዕድሜዬ እንኳን እናቴ ለእኔ የሆነችውን የማስበው ከእንባ ጋር ነው። “ሳይደግስ አይጣላ” ሆኖ እናቴን የምትተካ ባለቤት ባይሰጠኝ እንዴት እሆን ነበር በማለት አፅናናለሁ።

እናቴ በስደት ዘመኗ ብቸኛ ስለነበረች ብዙ ችግርና ጥቃት ደርሶባታል። ጥቃቱ ወደ ከፋ ሁኔታ ከመሸጋገሩ አስቀድሞ ለመከላከል አቶ ዘርይሁን ውቤን አግብታ ተቀመጠች። አቶ ዘርይሁን የእድዋ ተወላጅ ናቸው። እናቴ ከአቶ ዘርይሁን አንዲት ሴት ልጅ የወለደች ቢሆንም ልጅቷ ብዙም ሳትቆይ ሞተችባት። አከታትላም ታናሽ ወንድሜን ጌታቸው ገብረመስቀልን (ዘርይሁንን) ወለደች። ከወንድሜ መወለድ በጊላ የእናቴ ባካናነት በመጠኑ ቀነሰ። አንድ መሆኔ ቀርቶ ተጠባባቂ ልጅ በማግኘቷ መሆን አለበት። “አንድ አይን ያለው በአፈር አይጫወትም” የሚል የኑሮ ብሔሷ መጠነኛ ርግበትና መረጋጋት ታየበት።

ደጃዝማች መኩሪያ ባንተይርጉ እና ባለቤታቸው ወ/ሮ ተድባበ መዝለቂያ

ትምህርት

መንግሥቱ ሆነ ታቤታ የሰደኞች ሠፈር ውስጥ ለሰደተኞች የተቋቋሙ ትምህርት ቤቶች እንደነበሩ አስታውሳለሁ። ትምህርት የመጀመር ፍላጎት ባላይም በትምህርት ቤቶቹ ጋላፊዎች ትንሽ ነህ ተብሎ አልተፈቀደልኝም ነበር። እንዳሁኑ ዘመን ቢሆን ዕድሜዬ ለትምህርት ደርሶ ነበር። ሆኖም እንደነው የመማር ዕድሉ ካልገጠማቸው ጓደኞቼ ጋር በመሆን ከባያዬን ይገሮ ወደ ትምህርት ቤቱ በመሄድ ወተት እጠጣ ነበር።

በርበራ የመንግሥቱ ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህር ቤትወደድ ዘውዴ ገብረሀይወት ነበሩ። የታቤታ ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህር ደግሞ ሙሴ አንቶን ጃንሰን ይባሉ ነበር። የሰደት ዘመን እንዳበቃ የታቤታውን ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህር ሙሴ አንቶን አምጥተው ሐረር ከተማ በ1933 ዓ.ም አጋማሽ ላይ ተከሉት። ሙሴ አንቶን ከጠላት ወረራ በፊትም ኢትዮጵያ ውስጥ በሚሲዮንነት የቆዩ ነበሩ። በወረራው ጊዜ ከኢትዮጵያውያኑ ጋር ተሰደው ነፃነት ሲመለስ የሙት ልጆችን በመያዝ ወደ ሐረር ገቡ። ሙሴ አንቶን ያቋቋሙት ትምህርት ቤት ለረጅም ጊዜ ካስተማሩ በኋላ በዕድሜ መግፋት ስለደከሙ ቦታቸውን ለሌሎች የስዊድን ሚሲዮናውያን አስረክበው ወደ አገራቸው ተመለሱ። ሙሴ አንቶን ወደ አገራቸው እስከሄዱ ድረስ ችግራችንን የረዱ ለኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን ውለታ ጥለው ያለፉ ናቸው።

የእናቴ የሰደት ዘመኑ ጋብቻ ከሰደት መልስ ፈረሰ። ምክንያቱም የወንድሜ አባት አቶ ዘርይሁን ወቤ ከኛ ቀድመው ከእንግሊዞች ጋር በመዝመት ወደ አገር ውስጥ ገብተው በነበረበት ወቅት ሌላ ሚስት በማግባታቸው ነበር። እናቴ የተለመደ የብቸኝነት ኑሮዋን በተለመደ የመንፈስ ፅናት መጋፈጥ ተያያዘችው።

በሰደተኝነቷ ግማሽ ጋሻ መሬት ተፈቅዶላት ስለነበር አሱን ለማግኘት በዚያው በተለመደ ፅናቷ ከአዲስ አበባ ሐረር መመላለስ ጀመረች። ምልልሱ ሁለት አመት ፈጅቶ እኔም አብራክት ከላይ ታች እያልኩ እስከ 1935 ዓ.ም ትምህርት ቤት ባልገባ ቆየሁ። በኋላ እናቴ ሐረረን ውስጥ መሬቱ ስለተፈቀደላት ደብዳቤውን ከአዲስ አበባ ተቀብላ መጣች። በመሬቷም ምክንያት መደበኛ ኑሮዋችን ሐረረ ላይ ተደላደለ።

በቱርክ ወረራ ዘመን የተሰራው አንበሣ ፎቅ ለሰደተኞች ተሰጥቶ ስለነበር እዚያ ገብተን መኖር ጀመርን።

በ1935 ዓ.ም ነበር የጓንሁለትን ትምህርት የጀመርኩት። በእመቱ መጀመሪያ ፈረስ መጋላ የሚገኘው መድኃኒአለም ቤተክርስቲያን አፀድ ውስጥ የእማርኛ ፊደል ቆጠራዬን ተያያዝኩት። አባ ወልደትንሳኤ ከመጀመሪያው እኔ ላይ ልዩ ትኩረት ጥለውብኝ ነበር። አንዳንድ የለማሁዋቸውን የትምህርት ቤት ዜማዎች ሳዜም አባ ድምፂ ጥሩ መሆኑን አይተው ለዲያቆንነት አጭተውኝ ኖሯል። እኔ ደግሞ አልተስማማኝምና በየምክንያቱ ስቀር “ካቶሊክ መሆን ፈልገሃል መሰል” በማለት ጫና አሳደርብኝ። በረባው ባልረባው ዱላ አበዙብኝ። ጭንቀት ውስጥ ገባሁ። እናቴ ይሄን መሳቀቂያ አይታ ወደ ሙሴ አንቶን ጃንሰን የሰደተኞች ትምህርት ቤት ልታስገባኝ ወሰነች።

በዚያን ጊዜ አዳሪ ትምህርት ቤት ለማስገባት ችግር አልነበረም። ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ኢትዮጵያ የተማሩ ልጆች እንዲኖራት ይጥሩ ስለነበር የችግሮች ልጆች እየተለሙ አዳሪ ቤት የሚገቡበት ወቅት ነበር። ስለዚህ የተማሪ እንጂ የትምህርት ቤት እጥረት የነበረበት ባለመሆኑ እናቴ እኔን አዳሪ ትምህርት ቤት አስገብታ ትምህርት ለማስጀመር አላግባታትም። እናቴ ከትምህርት ቤቱ ርዕሰ መምህር ሙሴ አንቶን ጃንሰን ፊት ቀርባ “አደራ” አለቻቸው። “አደራ ሰደት ያንገላታው ልጄ ነው።”

“ግድየለም” አሏት ሙሴ አንቶን። በደስታም ተቀሰሉኝ።

የእኔ አዳሪ ትምህርት ቤት መግባት ለእናቴ አንድ ሐሳብ ስላቀለለላት ወዳዋለች። በአንድ ቀልቧ ከአዲስ አበባ ያመጣችውን የግማሽ ጋሻ መሬት ማዘዣ ወደማስፈፀሙ አዘነበለች። መሬቱን ለመረከብ ላይ ታች በምትልበት ወቅት ብዙ መጉላላት ደርሶባታል። ለመሬት ሲባል የራስ ሰብዕና የሚሸጥበት ጊዜ ነበር። በመሬት ምክንያት ስቃይን ያየና የተቀበለ ኢትዮጵያዊ ሁሉ የመሬት ለአራሹ ሙግት ሲቀርለት ምን ያህል ደስ ይለው!! እናም እናቴ ከመጉላላቱ ጋር እርግዝና ተደርቦ ታናሽ እህቴን አልማዝ አምባዬን ወለደች። መሬቷንም ተረከበች። እናቴ መሬቱን ከማስፈቀድ አንስቶ እስከ መረከብ ድረስ ያንን ሁሉ መከራ ብታይም ያን ያህል አልተጠቀመችበትም። በዳግመኛ እርግዝና ሳቢያ ታምማ ሆስፒታል ተኛች።

ሆስፒታል በነበረችበት ወቅት ከሆስፒታሉ ምግብ በተጨማሪ ከእህቶቿና ከቤተ-ዘመድ የጭመ የላመ ማዕድ ተሰርቶ ይሄድላት ነበር።

ይሁንና የሚቀርብላት ምግብ የሚጥማትና የሚያጠግባት አይመስለኝም ነበር። ስለዚህ አዳሪ ትምህርት ቤቱ ለተማሪዎች የሚያዘጋጀውን የጅምላ ምግብ ከሚቀቀልበት ጎላ አስጨልፌ ይገጽላት እሄድ ነበር። አሁን ነገሩ ካለፈ በኋላ ነው ምስጢሩ የገባኝ። እናቱ ጣፍጦ የተሠራላትን ትታ እኔን ለማስደሰት የወሰድኩላትን ጥርግ አድርጋ ትባላ ነበር። እውነትም እጅግ አድርጎ ደስ ይሰኛል። የአርጉዝ ነገር ዝናብ ዘንቦ አፈር ሲሸታቸው አፈሩን ይቅሙ የለ?

እናቱ በመጨረሻ ትንሽ ሊሻላት ከሆነችታል ትወጣለች። ነገር ግን ጨርሶ ባለማገገሟ ወንድሟ ወደ አያቶችን ርስት ሊወስዷት ይመጣሉ። በጨርጨር አውራጃ በቀኒ ወረዳ ገውገው ወደተባለው ሥፍራ ልትሄድ ስትል ከወንድሟ ጋር ትምህርት ቤት ድረስ መጥታ አገኘች። ፊቷ ገርጥቶ፣ ሰውነቷ አልቋል። በእርግዝና ላይ ያለ ደም ግባት አይታይባትም። እራሴን እያሻሸች “እስጢፎ” አለች። “እስጢፎ ወደ ገውገው መሄዴ ነው። ታላቅ ነህና የልጆቼን ነገር አደራ።”

“ምን ታያት?” ስል እራሴን የጠየቅኩ ይመስለኛል። በእርግጥም ያኔ እናቱ የታያት ነገር ኖሯል። ገና የ3ኛ ክፍል ተማሪ ሳለሁ የታናናሾቼ አደራ ተቀባይ ለመሆን በቃሁ። እናቱም አገር ቤት የመጨረሻዋን እህቴን በወለደች በሰባተኛ ቀኗ አረፈች።

እናቱ የኖረችው ለሌላ ሳይሆን እኔን መንገድ ለማስያዝ ብቻ ነው የሚል ሀሳብ ይመጣብኛል። ማስናለች፣ ደክማለች፣ ወጥታ ወርዳለች፣ ባክናለች... ከዚህ ሁሉ በኋላ እረፍት በምታገኝበት ጊዜ ሁሉንም አጥታለች። ለምን ጊዜውም ከአንጀት የማይወጣ ሀዘን ልቤ ላይ ሲተከል ተሰማኝ። ለእኔ የእናት አርበኛዬ ነበረችና።

አሁን አባትም እናትም የሌለኝ የሙት ልጅ በመሆኔ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴን አባትና እናት አድርጌ ትምህርቴን ቀጠልኩ። በወቅቱ ግርማዊነታቸው ሐረርጌ ጠቅላይ ግዛትን ለመጎብኘት መጥተው ነበር። ከጉብኝት ዕቅዶቻቸው ውስጥ ደግሞ የስደተኞች ትምህርት ቤት አንዱ ነበርና የኃላፊዎችና የተማሪዎች ሽር ጉድ በዛ። ንጉሡ በሚጎበኙበት ጊዜ ሙሴ አንቶን ጆንስና የትምህርት ቤቱ ኢትዮጵያውያን መምህራን ለነ አምባላደር አባተ አግዴ ጥሩ ገለፃ አደረጉላቸው። ግርማዊነታቸው በቀረበላቸው ገለፃ በመርከታቸው “ስሜን ሰጥቻችኋለሁ” አሉ። በዚህም ትምህርት ቤታችን “የስደተኞች” ተብሎ መጠራቱ ቀርቶ “የቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ትምህርት ቤት” ተብሎ ተሰየመ።

ትምህርቴን እስከ ሰባተኛ ክፍል ያለምንም ችግር መራሁ። እናቱ በሞተች በአራተኛ አመቷ ላይ ግን አንድ ችግር አይኑን አፍጦ መጣ። እናቱ ደክማና ተዋርዳ ያገኘችውን መሬት አጎታችን እንዲያስረክቡ ይታዘዛሉ። ምክንያቱ ደግሞ መሬቱ ለእናታችን የተሰጣት በሕይወት አስካለች እንድትጠቀምበት እንጂ ከሞተች በኋላ ለውርስ እንደማይተላለፍ የሚገልፅ ነው ይላሉ። ትዕዛዙ ግን አይልም። ነገር ሽራቢዎቹ አበበ አስደንግጥ እና ተፈራ ለወጠኝ የተባሉ ግለሰቦች ነበሩ። የመሬቱን ጥሩነት በማየት አንዱ መሬቱን ጠያቂ፣ ሌላው መሬቱን ሰጪ ባለስልጣን በመሆን ለንጥቂያ አስፈሰፉ። ግለሰቦቹ ሐረር ጠቅላይ ግዛት ውስጥ በደንብ የሚታወቁ ናቸው። አበበ አስደንግጥ ባለ ብዙ መሬት ባላባት ሊሆን ተፈራ ለወጠኝ ደግሞ ቱባ የመንግስት ባለስልጣን ነው። የማይጋፋዋቸው ባላጋራዎች ሆኑብን። መሬቱም ለአቶ አበበ አስደንግጥ ተሰጣቸው።

አጎታችን ባሻ መኩሪያ አደም በእልህ አንዳንድ ንብረቶቻቸውን ሸጠው ለሙግት ታጠቁ። “መሬቱ ለወራሽ ልጆቼ እንጂ ለነጣቂዎች አይገባም” በማለት ከአበበ ተፈራ እስከ ሐረር አቤት አሉ። እስከ ልዑል መኮንን ኃይለሥላሴ ድረስ እየያዙን በመሄድ “የሙት ልጆች ናቸው፣ መሬታቸውን ተነጠቁ፣ ፍትህ አይጉደልባቸው” አሉ። ጠብ የሚል ነገር ላይገኝ ከጥናቱ በመተንተን፣ የስምንተኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተና መውደቁ ትዝ ይለኛል።

እነሱት እግረኛው ብዙነሽ አደም እና አጎቱ ባሻ መኩሪያ አደም

እክስቴ እማሆይ ብዙነሽ አደም እና አጎቴ ባሻ መኩሪያ አደም

እኔ ግን ትምህርቴን እንደገና አጠናክራ ያዘኩ። አጎቴም ተስፋ ሳይቆርጠ በእቤቱታው ገፋበት። ትዝ ይለኛል ያኔ ዘመዶቼ ጨርጨር ስለነበር በቅርብ ወላጆቻቸው ባሉ በትምህርት ቤት ጓደኞቼ እጅግ አድርጌ እቀና ነበር። ዘመዶቼ ያሉት እርቅ በመሆኑና በውል ባለማወቁ ከረምቱን እንኳን ትምህርት ቤት ውስጥ እንዳሳልፍ አገደና ነበር። አንዳንዴ ብቸኝነቱ ሲፀናብኝ ከትጥር ግቢው በመውጣት ድንጋይና አሸዋ ከሚጭኑ መኪኖች ጋር እሰራ ነበር። ክፍያው በቀን ሃምሳ ሣንቲም ይሁን እንጂ በወቅቱ ገንዘቡ ለብዙ ግልጋሎት ይውል ነበር። በቀን ሥራው በማገኘው ክፍያ ለራሴ አንዳንድ ተጨማሪ ነገሮችን በመግዛት ለመፅናናት እሞክር ነበር።

1942 ዓ.ም ብዙ የተበላሹ ነገሮች ተመልሰው መልክ የያዙበት ዘመን ነበር ለማለት እደፍራለሁ። አጎታችን ተስፋ ባለመቁረጥ በእቤቱታቸው በመግፋታቸው ውጤት አዩ። በልዑል መኮንን ኃይለሥላሴ ትክክለኛ ፍርድ የተነጠቅነው መሬት ተመለሰልን። ዘመዶቼ ያሉበትን ቦታ ስላሳዩኝም የትምህርት ቤት ባይተዋርነቴ ቀረ። ከዚህ ሁሉ በተጨማሪ በወቅቱ የተሰጠውን የስምንተኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተና ጻግም ወስጄ በጥሩ ውጤት አለፍኩ። በቀጣዩ ዓመት ማለትም በ1943 ዓ.ም አዲስ አበባ ተግባረ ዕድ ትምህርት ቤት ገባሁ። የመረጥኩትም የመኪና ጥገና (አውቶሞቲቭ) ትምህርት ስለነበር ደስ እያለኝ ቀጠልኩ።

የትምህርት ቤት ትዝታ የዘልአለም ቅርስ ነው። በተለይ የሐረር ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ትምህርት ቤት ትዝታ ልዩ ነው። በልጅነት ፈንጠዝያ፣ ሁሉን በመሞከርና ለማወቅ በመፈለግ ግፊት የተሞላ ነው። ለምሳሌ አንድ ወቅት ላይ አንቶን ጆንሰንን ሊቀይሩ ከመጡ ስዊድናውን አስተማሪዎች ጋር ተያይዞ የደረሰብኝን ሁሌም አስታወሰዋለሁ። ከአስተማሪዎቹ አንዱ ሲጋራ ያጤስ ነበር። ቁራጩን ባገኝበት ሲጥል አንዳንድ ተማሪዎች ገልመጥ ገልመጥ ብለው ያነሱትና የማጤስ መከራ ያደርጋሉ። እኔም ይሄው ፍላጎት እድሮብኝ ኖሮ የተጣለቸውን የሲጋራ ቁራጭ ሳላጎነብስ በእሾህ ወግቼ አነሳሁ። ጣዕሙን ለማወቅ፣ ከተስማማኝ ቁራጩን እየፈለግኩ በማጨላት ልቀጥል ወስኜ ነበር። የመጀመሪያው መከራዬ ላይ ገና ወደ አፈ ሳደርግ እና ከበስተጋላዬ አንድ ከባድ እጅ በጥፊ ሲያላጋኝ አንድ ሆኑ። እየተደናበርኩ ስዞር አንቶን ጆንሰን ሆነው አገኘኋቸው። ሲደግሙኝ መሬት ላይ ወደቅሁ። ከዚህ በኋላ ስሜታቸውን ገዝተው ከወደቅሁበት ሲያነሱኝ ፊቴ አባራ ብቻ ሆኗል። ነጭ መሃረባቸውን አውጥተው ፊቴን ጠረጉልኝና “ልጄ ሆይ” በማለት ስለሲጋራ ሱስ መጥፎነት አስረዱኝ። ምክራቸው ከመጥፎ አዝማሚያ መልሶኝ ከሱስ ልምድ ለዝንተ-አለም ገላገለኝ።

አንድ ሌላ ቀን ደግሞ እንዲህ ሆነ፡- ከአብሮ አደጌ ለገሠ ወልደዓዲቅ (በኋላ ኩሎኔል) ጋር ሆኜ አንድ የመቅበጥ ጨዋታ በመጫወት ላይ ነበርኩ። በርሜል ላይ እንጨት አጋድመን እየዘለልን ሚዛን መሰል ጨዋታ ስንጫወት ቆይተን የጨዋታውን አይነት ቀየርን። የበርሜሉን አፍ በእጃችን ይዘን እግራችንን ወደ ላይ እያነሳን መዝለል ጀመርን ለገሠ በጣም ጠንካራ ስፖርተኛ ነበርና ጨዋታው ለሱ አላገተውም። የእኔ ተራ ደርሶ የበርሜሉን አፍ በመያዝ እግሬን ወደ ላይ እንዳነሳሁ በርሜሉ ተነቃነቀና ሚዛኔን ሳትኩ። በጭንቅላቴም ወደ በርሜሉ ውስጥ ገባሁ። ይሄን የቅብጠት ጨዋታ ከሩቅ ያስተውሉ የነበሩት ሙሴ አንቶን ሲሮጡ ደረሱ። ጓደኛዬ በርሜሉን አጋድሞ በአፍንጫዩ ከተደፋሁበት አወጣኝ። አፍንጫዩ ተጎድቶ መድማት ጀምሮ ነበር። ሙሴ አንቶን ያንን የማውቀውን ነጭ መሐረባቸውን አውጥተው አፍንጫዩን ደግፈው ወደ ክሊኒክ ወሰዱኝ። ተጎድቼ ስለነበር አፍንጫዩ ተሰፍቶ ተመለሰኩ። ሙሴ አንቶን የዚህ የዘልአለም ጣፋጭ ትዝታዬ ሁሉ ዋና ተዋናይ ሆነው አሁንም ድረስ ብቅ እያሉ ቀኔን ሲያሳምሩልኝ እናራለሁ።

ሌላውን ትዝታዬ ደግሞ እነሆ፡

ለፋሲካ በዓል ይመስለኛል፤ ትምህርት ቤት ተዘግቶ የእናቴ ባልንጀራ የአቶ ሽመልስ አዳኝ እናት ወ/ሮ መሉአመቤት ኃይለሥላሴ በአሉን አብረን እንድናሳልፍ ጠሩን። አቶ ተሰፋዬ አዳኝ፣ አቶ ሽመልስ አዳኝ እና እኔ ሆንን ገንዘብ ስለሌለን ከሐረር ትምህርት ቤት ወደ ባቢሌ በእግር ስንጓዝ ደክር ጉብና ደረስን። እዚያ ድንጋይ የሚጭን መኪና በመለመን እስከ የረር ወንዝ ሄድን። የረር እንዳሁኑ ሳይሆን ጥቅጥቅ ያለ ጫካ፣ ዝሆንና አንዝሳ በጠዛት የሚገኝበት ቦታ ነበር። ከየረር ወደ ባቢሌ በእግር መጓዣ ጀምረን ልክ የየረርን ወንዝ ልናቋርጥ ስንል ብዙ አንዝሶችን አይተን ደነገጥን። የአካባቢው ነዋሪ ሶማሌዎችም አይተውን ኖሮ መጥተው “አንዝሶቹ እስኪያልፉ ቆዩ ያለበለዚያ ይጣኳችኋል” ብለው አንዝሶቹ እስኪያልፉ ካስቆሙን በኋላ እንድንሄድ ማድረጋቸው ምንጊዜም አይረሳኝም። አንዝሳ በሙሽ ቁጥር ቦታውና የመከሩን የሶማሌ ጉሳዎችን ዛሬም ድረስ በፍቅር ነው የማስታውሳቸው።

የተግባረ ዕድ ትምህርት ቤት ትዝታዬ ደግሞ በእግር ኳስ ጨዋታ ፋክክርና ውድድር በሚያስከተለው ድብድብ የተሞላ ነው። ከንግድ ትምህርት ቤት፣ ከመጽሐፍት አለም፣ ከጳጳራዊ ምኒልክ እንዲሁም

ከተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤቶች ጋር የአግር ኳስ ግጥሚያ እናደርጋለን። ድብድቡ ሲከተል እኛ የተግባረ ዕድ ተማሪዎች ስለነበርን ሊድ አቅልጠን ባዘጋጀነው ብረት በክስ እንገጥማለን። እነሱ ደግሞ የባህር ዛፍ በብዛት ስላላቸው አጣና ቆርጠውና ስለት ይዘው ይመጣሉ። በዚህ መካከል መምህራናቸችን ኃላፊነት ስለሚኖርባቸው ጭንቀታቸው ትዝ ይለፋል።

ያዕተጠበቀው ውሳኔ

የሀይወት አቅጣጫዎ እንደ ጥልፍ ክር የተወሳሰበ እንደሆነ የተረዳሁበት ገጠመኔ ነው። ተልመን የተነሳንበት መስመር መዳረሻው ያሳሰብነው እንግዳ ውሳኔ እንደሚሆንም የገባኝ ከዚህ በኋላ ነው። የእኔ እቅድ ተግባረ ዕድ ትምህርት ቤት በምወደው አውቶሞቲቭ ትምህርት ተመርቄ መውጣት ነው። ነገር ግን እንዲህ ሆነ።

ገና የመጀመሪያ አመት ትምህርት ተጠናቆ ለክረምት ወደ ዘመዶቹ ጋ ሄጄ አረፍቱን ላሳልፍ ሳስብ አንድ ትዕዛዝ መጣ። አራት ተማሪዎች ብቻ ተነጥለን በእኔ፤ የእኔ ሥራ ትምህርት ቤት እንዲሁም ትንሳዔ ብርሃን ወላጆቻቸውን ያጡ ሕፃናት አዳሪ ትምህርት ቤት እንድናስተምር ታዘዝን። ጓደኞቻችን ለአረፍት የትራንስፖርት እየተሰጣቸው ወደየ ዘመዶቻቸው ሲሄዱ በኛ ላይ እንዲህ መወሰኑ ቢያበሳጩንም ከመቀበል ውጭ ትዕዛዙን መጣስ የማያዋጣ ሆኖብን ዝም አልን።

መስከረም ላይ ነው። ትምህርት ቤት ሲከፈት አራታችንም ላስተማርንበት ምንም ዓይነት ክፍያ ሳይሰጠን ወደተግባረ ዕድ ተመለስን። ይሁንና አንድ ትክክል ያልሆነ ነገር ሲፈፀም አስተዋልን። ለአረፍት ፈቃድ በየዘመዶቻቸው ሄደው ገንዘብ ላመጡት ተማሪዎች ብቻ የትምህርት ቤቱ የደንብ ልብስና የትምህርት መርጃ መሣሪያዎች ሲሰጡ እኛ ግን ተከለከልን። በትዕዛዝ ክረምቱን በነፃ እንድናስተምር መደረጉ ሳያንስ እንዴት በሚል ተበላጭተን ለሞግዚቶችና ለአስተማሪዎች አመለካከትን። አልሆነም። ከትምህርት ሚኒስቴር ለእናንተ የሚሆን አልመጣም ተባልን። ችግራችንን አስረዳን፤ እኛን አይመለከትም ለአቶ መኮንን ዘውዴ አመልክቱ ተብለን ወደ ትምህርት ሚኒስቴር ተመራን።

እዚያም ያልጠበቅነው ገጠመን። አቤቱታችን አቶ መኮንን ዘውዴን አስቆጣ። እኔም ለማስረዳት እጣጣር ጀመር።

“ወደ ቤተሰቦቻችን እንዳንሄድ የአረፍት ጊዜአችንን እንድናስተምር ተገደድን። ያለክፍያ ስናስተምር ቆይተን ገንዘብ ከየት እናመጣለን? ራሳችንን በምን እንረዳለን?”

አቶ መኮንን አላስጨረሱኝም። “አንተ እንዲያውም አድመኛ ትመስላለህ። ስማ ማነህ?” በማለት የገደል ጉማጅ የመሰለ ዘበኛቸውን ጠሩ። “አውጥተህ ጣልልኝ” ዘበኛው እንደታዘዘው እግራ መሬት ሲናፍቃት አንጠልጥሎ አስወጣኝ። ሌሎቹንም በመገፍተር አባረረ። አስልቼ ወደ ቢርው በመጠጋት ወደ ውስጥ ጆሮዬን ጣል ላደርግ አቶ መኮንን በስልክ እያወሩ ነበር።

“ለምንድነው ተማሪዎቼን የላካችኋቸው?” እየተቆጡ ነው። ቁጣቸው ወደተግባረ ዕድ እንዳልመለስ የሚያግደኝ መስሎ ስለተሰማኝ እጅግ አዘንኩ። የዚያን ግምቴን አሁን ላይ ሆኔ ሳስበው ትክክል እንዳልነበር ይሰማኛል። ግን ያኔ እንዲህ በመረዳቴ መንገዴን ወደ ትምህርት ቤት በማድረግ ፈንታ ቀየርኩ። ከጓደኞቼ ተነጥቼ የኢጣሊያን ኢምባሲ ቪላ ተብሎ ወደሚታወቀው አካባቢ አቀናሁ። በስደት ዘመን የእናቴ ጓደኞች የነበሩና የክብር ዘበኛ አባሎች እዚያ አሉ። ሁኔታውን ላዋያቸው ነበር ሃሣቤ። መንገድ ላይ ግን አንዳች ነገር አይቼ ቆምኩ። የቀድሞ ጦር ኃይሎች ሆስፒታል፣ ቀደም ሲል የክቡር ዘበኛ ጦር አካዳሚ ዕጩ መኮንኖች ማሰልጠኛ ስለነበር ዕጩዎቹ ሲሰጡኝ አየሁ። ከዚህ በፊት ተግባረ ዕድ ትምህርት ቤት አብረውኝ የነበሩ ጓደኞቼ እዚህ ማሰልጠኛ ተፈትነው ሲገቡ ጠይቀውኝ አልፈልግም ብዬ ነበር። አሁን ግን ነገሮች ተለዋውጠው፤ እቅዴ ከሽፎ ስለታየኝ ማሰልጠኛው ብቸኛ አማራጭ ሆኖ መንገዴ ላይ ተደቀነ። ጥቂት የሐረር ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ትምህርት ቤት ጓደኞቼንም አየሁ። እናም ወደ ዘቦቹ ጠጋ ብዬ “ይቀጥሩኝ ይሆን?” ስል ጠየኩ።

“አሁን ሲፈተኑ የገቡ ተማሪዎች አሉ። ከፈለክ ግባ” አሉኝ።

ግጥምጥምሹ አስገራሚ ነበር። በዘብ እየተመራሁ ወደ ውስጥ ዘለቅኩ። የትምህርት ቤቱ ዳይሬክተር ሻለቃ ሆካን ሰን በወታደራዊ አለባበሱ ሽክ ብሎ ፊት ለፊቱ ቆሟል። ሁኔታው ማራኪነት ነበረው። እንደ ሻለቃው የመሆን ምኞት ፈጥሮቆ ያዘኝ። በዚህም ያልተጠበቀው ውሳኔዬ በውስጤ ሲፀና ተሰማኝ። ሻለቃ ሆካን ሰን ሊናገር ወታደራዊ ግርማ ሞገስ ተላብሶ አይነን እያጉረጠረጠ ነው። የተጫማውን የፈረሰኛ

ቡትስ ጫማ ቢያዘው በትራ-መኮንን ደጋጋሞ መታ መታ የማድረግ ልምድ አለው። በአጠቃላይ ሻለቃው ፊቱ ለቆመ ሰው ሽብር የመልቀቅ ግርማ ነበረው።

ቀድመውኝ ፈተና ላይ ከተቀመጡት ጋር እንድቀላቀል ተደረግኩ። ውጤታችንን ያወቅነው እዚያ እያለን ከግቢው ሳንወጣ ነው። የዕጩ መኮንኖች ተፈታኞች ቁጥር ከተጠበቀው በታች ስለነበር ሁሉን ነገር አፋጠኑት። ወዲያው ወደ ሐኪም ቤት ተልከን የጤና ምርመራ እንድናካሂድ ተደረገ። የጤና ምርመራውን ሰላለፍኩ በመጣሁበት አኳኋን በወታደር ፖሊስ ታጅቤ ወደጦር ትምህርት ቤቱ ተመለስኩ። በዚያች ዕለት እንኳን ካደርኩበት ሰወጣ የነበረኝ ምኞት እቅድና ትልም በዚያች ዕለት እንኳን ካደርኩበት ሰወጣ የነበረኝ ምኞት እቅድና ትልም ሲመሽ የደረስኩበት አልነበረም። በፍፁም እዚህ ውሳኔ ላይ እደርሳለሁ የሚል ጥርጣሬ እንኳን አልነበረኝም። የህይወት አቅጣጫዬ እንደ ጥልፍ ክር የተወሳሰበ እንደሆነ የተረዳሁትም ከዚህ በኋላ ነው።

የዕጩ መኮንኖች ህይወት

ሁሉ በጥድሬያ ተከናወነ። ለብሼ የሄድኩትን በሙሉ ተረከቡኝና ከሌሎች ዕጩ መኮንኖች ልብስ ጋር ደባልቀው አቃጠሉት። የተማሪነት ተስፋና ሕይወት እዚያው አመድ ሊሆን በአይኔ ያየሁ መሰለኝ። በምትኩ አዲስ ወታደራዊ ልብስ፣ ጫማና መለዩ ታደለን። ስልጠናዬን የምቀጥልበት የመቶ ውስጥ ተመደብኩ። ሌላ አላማ፣ ሌላ ዕቅድ፣ ሌላ ትልም ያለው ልጅ መሆኔ በዚያች ቅፅበት ተሰማኝ።

በዕጩ መኮንኖች ሻምበል ውስጥ ሦስት የመቶዎች ነበሩ። ትክክለኛው ድልድል እስኪከናወን በመጀመሪያዎቹ ቀናት የስፖርትና የወታደራዊ ሰልፍ መማር እንደጀመርኩ ከወደ ተግባረ ዕድ ትምህርት ቤት አንድ መልዕክት ደረሰኝ። መልዕክቱ በጣም ከማከብራቸው አስተማሪዬ ከአቶ ግርማ ተክለጋይማኖትና ከርዕሰ መምህሩ ከአሜሪካዊው ኢንጂነር ሉዊስ የተላከ ነበር። በጊዜአዊ ንዴት ትምህርቴን አቋርጯ ወደ ወታደራዊው ዓለም እንደገባሁ ስለተረዱ አዝነዋል። የሚቸግረኝን ሁሉ ለማሟላት ቃል ገብተው እንድመለስ የሚያሳስብ መልዕክት ነበር። ነገሮች ወደ ነበሩበት የሚመለሱ ስለመሰለኝ ደስ እየተሰኘሁ ቀጥታ ወደ ማሰልጠኛው አስተዳደር መኮንን አመራሁ። ሻምበል (በኋላ ሜጀር

ጀኔራል) ታረሰ ለማን እንደ ወዳጅ ጠጋ ብዬ “ጋሼ ትምህርት ቤቱ ባስቸኳይ ስለጠራኝ ልሂድ” አልኳቸው።

ሁኔታዬ ወታደራዊ ሥነ-ሥርዓት ያልተከተለ መሆኑ አበሳጭቷቸው።

“ጋሼ አባክ ይጥፋ!” አሉኝ። ለካ በቅጡ ያልተረዳሁት ወታደራዊ ሥርዓት በአላቸው ዘንድ ትልቅ ግምት ኖሮታል። “ጋሼ አባክ ይጥፋና የት ነው የምትሄደው? ልሂድ ካልክ አንድ አመት ታስረህና አርባ ገርፈንህ ነው የምትሄደው” ብለው ከፊታቸው አባረሩኝ።

ወድጀ ያጠለቅኩት ሽምቀቄ የህይወት ግቢ ህይወት ውጪ ምክንያት መሆኑ አስደንቀኝ። ፍርሃትም ወረረኝ። ገና ሰግዶታ ያልደረሰኩ መሆኔን ባለመረዳት እንጂ ማንም ሳያይ አጥር ዘልዬ ለመሄድ እችል ነበር። ግን አላደረኩትም። ከህፃንነቴ ጀምሮ ህይወቴን ለመናጠቅ ምልክት ያሳየኝ ዕጣዬ ተከትሎኝ በአንዱ ምርጫዬ እንዳልረጋ ሊያደርገኝ እንደሆነ ገምጄ በለቅሶ ተወጣሁት። ዳግመኛ የትምህርቴ ጉዳይ ልቤን እንዳይከፋፍለው ወስኜ ድፍረት የሚጠይቀውን ከባድና ክቡር ወታደራዊ ሙያዬን ቀጥ ብዬ ተያያዝኩት። ወታደርነት ከባድ፣ አስቸጋሪ፣ ትዕግሥት አስጨራሽ በመሆኑ መንፈስ ጠንካራነት እንደሚያስፈልገው ተረዳሁ።

የዕጩ መኮንንነት ኮርሱን የጀመርኩት በመስከረም 1944 ዓ.ም ነበር። የእጩ መኮንንነት ዘመን እንደ ትምህርት ቤቱ ትዝታ ሁሉ የራሱ ሌላ ዓለም እንዳለው የተረዳሁት ሳልዘገይ ነው። የዕጩ መኮንን ኮርስ ለከፍተኛ ኃላፊነት መዘጋጃ መሆኑ ተደጋግሞ ይነገረናል። በአመራር ወቅት ሰሚሰጠው ውሳኔ የብዙ ሰው ዕጣ ፈንታ ወይም ህይወት በአንድ ሰው እጅ መሆኑ ሙያውን ፈታኝ ያደርገዋል። አንድ መሪ በግብር ይወጣ ወስኖ የሚገላገለው እንደሌለና ከውሳኔ በፊት መላልሶ የማሳብ ትዕግሥት እንደሚያስፈልገው እንድንረዳ ተደርጓል። ትዕግሥት ብቻ ሳይሆን አርቆ አስተዋይነትን፣ ቆራጥነትን፣ ጀግንነትን... የምንማርበት አስቸጋሪና ከባድ የዕጩነት ጊዜ ነው።

የዕጩ መኮንንነት ኮርስ የእርስ በእርሱ ውድድር ከባድ ቢሆንም የወጣትነት ትኩስ መንፈስ ሁሉን ነገር በእሸናፊት ሊወጣ ተመልክተናል። ከባድነቱ በመንፈስ ጠንካራነት ብቻ ሳይሆን በላቅና በቀልድም ለማለፍ ወጣትነቱ ረድቶናል። የዕጩ መኮንንነት ኮርስ ሌላ ጣፋጭ ትዝታ ያለው የህይወት እርከን ነው። በቤተሰብ የተወሰነው የህፃንነት ዘመንን ተከትሎ የሚመጣው የትምህርት ቤት ህይወት

የነበረውን አይረሴ ትዝታ በሚነፃፀር መልኩ የዕጩ መኮንነት ዘመኔም የራሱን ጣዕም ትቶልኝ አልፏል። አሁን በስተርጀና ዘመኔ በልዩ ልዩ አጋጣሚና በአብሮ አደግ ማህበር የማገኘቸው የዕጩ መኮንንነት ኮርስ ጓደኞቹ ጋር ትዝታ በሚቀሰቅስ ጨዋታ ሳይታወቅን የምንውልበት ጊዜ ብዙ ነው።

በዕጩ መኮንንነት ኮርስ ውስጥ ከወታደራዊው ስልጠና ጎን ለጎን የአካዳሚ (የቀለም) ትምህርቶችም ይሰጡን ነበር። የቀለም ትምህርቶችም በውትድርና ተክክር የተሞሉ ቢሆኑም እንደ ወታደራዊው ስልጠና አይከፋም። ወታደራዊ የስልት ትምህርት፣ የመሰናክል ስልጠና፣ የተኩስና የጦር ሜዳ የሩጫ ውድድር ሁሉ የአካል ብቃትን የሚጠይቁ በመሆናቸው ከባዶች ነበሩ። ከከባድነታቸው ጋር ተያይዞ እንዳንድ አስቂኝ ጎንነትም ነበራቸው። ስልጠናዎቹ ከሳቅ ጋር የሚከናወኑበት ጊዜ ብዙ ነው። እንዳንድ ስልጣኝ መሰናክል ሲፈራ ይገኛል - ሳቅ! እንዳንድ ስልጣኝ በእዩኝ አላዩኝ መሰናክሉን ሲያቀናገስና ሲያቋርጥ ይያዛል - ሳቅ! እንዳንዱ የሩጫ ሰዓቱን ለመቀነስና በአስልጣኝ ለመመስገን አቆራርጠና አሳብሮ ሲሮጥ ይገኛል - ሳቅ! በዚህ ስልጠና ያለው አስቂኝነት እንዱ የትምህርቱ ማጠናከሪያ እንደሆነ ያወቅኩት ቆይቶ ነው። ሲያለምጥ ተይዞ የተቀጣ ዕጩ ከቅጣቱ በላይ በጓደኞቹ የተሳቀበት ልዩ የፋክክር ስሜት ሲፈጥርበት ይታያል።

ሁልጊዜም የወታደራዊ ስልጠና አስቂኝነት የሚመነጨው ለማጭበርበር በሚሞክሩት አይደለም። እንዳንዴ በችኮላ፣ እንዳንዴ ትዕዛዝ ባለማድመጥ ሌላ ጊዜ ደግሞ መመሪያዎችን በቅጡ ባለመከተል፣ አስቂኝነት ይፈጠራል። ለምሳሌ እንዳንዱ ስልጣኝ የጦር ሜዳ ሩጫ ውድድር ላይ ከነጥብ ነጥብ ሲሮጥ ካርታውን በደንብ ባለማንበብ መዳረሻው ጠፍቶት ሲባዝን ይውላል። እንዳንዴ ደግሞ የስልጠና ላይ ተንኩል ይኖራል። ለምሳሌ ውሃ ዋና ስልጠና ላይ በደንብ መዋኝት የሚችለው የማይችለው ላይ የሚሠራው ተንኩል አስቂኝነት ይኖረዋል።

እንዳንድ ዕጩ መኮንን ቶሎ ከልምምድ ለመገላገል ሲል የምሳ መዳረሻ ላይ “የዛሬ ምሳ ልዩ ነው፣ በደንብ ስሩ” ይላል። አስልጣኙ ቱግ፣ “ይህ ከወታደር የሚጠበቅ ነው? ጥሩ ምሳ ባይኖር ልምምዱን በደንብ አትሰሩም ማለት ነው? ቆይ እንተያያለን” በማለት የምሳ ሠላታችን እጅግ እንዲዘገይ ያደርጋል።

ያም ሆኖ ወንድማማችነቱና አንድነቱ እጅግ የጠበቀ ነበር። በተለይ ከማሰልጠኛ ውጭ በከተማ ጭፈራ ላይ ከተገናኝን የእናት ልጅ

እንደዚህ አይወደድም። ረብሻ ከተነሳ አንዱ ለሌላኛው ለመሞት ቆርጦ ነው ድብድብ ውስጥ የሚገባው። በካምፕ ፋየር በሚደረጉ የዘፈን ውድድሮችም ብዙ ትዝታዎች አሉ። ትዝታ ለካ እንዲህ ይጥማል?

እጩ መኮንን እስጢፋኖስ ገመብቀል

ዕጩ መኮንን በነበርኩበት ጊዜ ስፖርት በተለይም ሩጫ ላይ ደክም ያልኩ ስለነበርኩ ውጤቱ በመካከለኛነት ተወስኖ እንዲቀር ሆኗል። በእርግጥ አንድ ወታደር ጠላቱን አባርሮ ለመያዝም ሆነ ከጠላቱ ለማምለጥ ሰውነቱ በስፖርት የዳበረ ቀልጣፋ መሆን አለበት። ስለዚህ ስፖርት በተለይም የሩጫ ሰዓት በኮርሱ ከፍተኛ ነጥብ የተያዘለት ትምህርት ነበርና በሌሎች የስልጠና ዘርፎች ያለኝን ነጥብ ወደታች እንዲያሸቀለቀል አድርጎታል። ከሩጫ ውጭ በጂምናስቲክና በሌሎች የሰውነት ማጠናከሪያ ስልጠናዎች ጎበዝ ከሚባሉት ጥቂቶች አንዱ ነበርኩ።

የሚገርም ነው፤ የሩጫ ነገር ሲነሳ ጉልበቴ ውሃ ይሆንና እግራ ይልፈሰሰብኛል። ቅልጥፍና አጣለሁ። ሁሉም የአካል ብቃት ልምምድ ደግሞ ሩጫ የታከለበት መሆኑ ነገሩን እስፍቶብኛል። የረዥም ርቀት የጦር ሜዳ ስልጠና ስንወስድ ውስጡ ባሉት በተለያዩ ሥራዎች ሳይሆን በሩጫ ድክመት ብቻ ከጓደኞቹ የመጨረሻ ለመሆን እገደድ ነበር። እንዳንድ አስልጣኞቹ ከባዱን መሰናክል በአግባቡና በብቃት ተወጥቼ ሩጫ ላይ ስደክም ሲመለከቱኝ እጅግ አድርገው ያዝኩልኝ ነበር። ጥቂቶቹ አስልጣኞቹ ግን የማሸፍ ስለሚመስላቸው ይቆጡ ነበር።

እጩ መኮንን እስጢፋኖስ ገ/መስቀል

በቡድን ደረጃ ለሚደረጉ ውድድሮች ጓደኞቹ ሲመራረጡ የእኔን ችግር በመረዳት ወዲያውም ጓዱ ነጥብ እንዳይጥል ሲሉ አይመርጡኝም ነበር። ስላልተመረጥኩ ብቻ ቁጭ ብዬ ጊዜዬን አላሳልፍም። የተመራረጡት የሮጡዋትን በሙሉ እኔም እንድሸፍን ይደረግ ነበር።

በሩጫ ደካማ መሆኔ የበታችነት ስሜት ሳይፈጥርብኝ እንዳልቀረ እንምታለሁ። ይሄንን የምለው አንድ አጋጣሚዬን ዋቢ በማድረግ ነው። የጦር ሜዳ ሩጫ ውድድር በሚደረግበት በአንድ ወቅት ሁልጊዜም ደካማ ላለመባል፤ ወዲያውም ጓደኞቼን ለማስደነቅ ቆርጫ ተነሳሁ። ስለዚህ የጊዜ ሌብነት ውስጥ ገባሁ። ከነጥብ ወደነጥብ መኪና እየለመንኩ በመሣፈር ውድድሩን ከጓደኞቹ በላይ ቀድሜ አጠናቀቅኩ። በትክክል አሟልቼ የሮጥኩት ከመጀመሪያው ወደ ሁለተኛውና ሦስተኛው ነጥብ ያለውን ርቀት ነበር። በመጨረሻ መዳረሻችን ላብ እንዲፈሰኝ በማለት ሮጫለሁ።

ይኼን ሳደርግ አንድ የሳትኩት ነገር ነበር። አራተኛው ነጥብ መዳረሻ ላይ ጓደኞቼን በመኪና ስለቀደምኳቸው ዘልዬ ሳላስፈርም አልፈው ኖሯል። ውድድሩን ፈፅሜ ስገባ “የአንዱ ጣቢያ ፊርማ የታል?” ተባልኩ።

ደንገጥኩ፤ በጓደኞቼ ሊላቅብኝ ነው፤ ልቀጣ ነው። የምሆነውን አጣሁ። “የትኛው?” አልኩ እየተንተባተብኩ።

“አራተኛው ነጥብ።”

“አጣሁት፤ ፈጥኜ ስለነበር አጣሁት” አልኩ።

አስተማሪዎቹ “ይህንን ውድድር በትክክል ስላላሟላህ ምንም ነጥብ አታገኝም” ሲሉ ፈረዱብኝ። ከውድድሩ ውጭ መሆኔንም ነገሩኝ። በካርታዬ ላይ የተመለከተውን ነጥብ በትክክል አለማየት እንደጎዳኝ ላስብ እንጂ ቁምነገሩ ወዲህ ነበር። ከቅጣት መዳኔ የሚያስደስተኝ ቢሆንም ያጣሁት ነጥብ አንገበገበኝ። ከዚያ በኋላ የጊዜ ሌብነት የማያዋጣ መሆኑን ተረድቼ የወሰደብኝን ጊዜ ይውሰድብኝ እንጂ በትክክለኛው መንገድ መሮጥ ጀመርኩ። ከዚያ በኋላ ከነጥብ ጋር የመጨረሻነቴን ወይም ወደ መሀል ጠጋ ማለትን አላጣም ነበር።

ከዕጩ መኩንንነት ዘመን ውስጥ የመጀመሪያውን የስድስት ወር እርከን ጨርሰን በትክክል ከሳዳችን ላይ የምናደርገው ነጭ የጨርቅ ምልክት ተሰጠን። ይሄ ነጭ የጨርቅ ምልክት ከጦር ትምህርት ቤቱ አካባቢ ርቀን ፈቃድ መውጣት የምንችልበትን ፍላጎታችንን ያረጋገጠ ነበር። ቤተ-ዘመድ ለመጠየቅ ሆነ ለመዝናናት የሚያስችል ምልክት

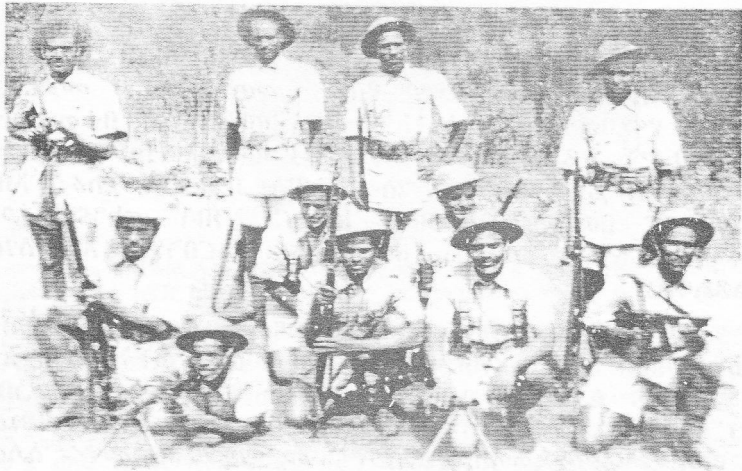
ከመሆኑም በላይ የጦር ትምህርት ቤቱ አጣርቶ ከተራ ምልምልነት ወደ ዕጩ መኩንንነት ያሸጋገረንና የተቀበለን ለመሆኑ ማረጋገጫችን ነው።

የምልምልነት ተንኮል በዕጩ መኩንንነት ዘመንም መልኩን ለውጦ መስተዋሉ አልቀረም። በየሳምንቱ ፈቃድ ለመውጣት የልብስና የጫማ ጽዳት ፍተሻ ይደረጋል። ልብሳችን በአሚዶ ተተክሶና ደርቆ ቁልፉም ተወልውሎ የበለጠ እንዲደርቅ ፀሐይ ላይ እናሰጠዋለን። አንዳንዱ ተንኮለኛ ታዲያ በጥሩ ሁኔታ የፀዳውን ሌላኛው ልብሱ የሚሆነው ከሆነ ከተሰጣበት በመሰረቅ ለብሶ ፈቃድ ይወጣል። የለፋው ይቀራል። አንጆቱ እርር እንዳለ ሲጠብቅ ፈቃድ የወጣው ይመሰሳል። ለአጭር ጊዜ የንዴት ንትርክ ከተካሄደ በኋላ እንዴት እንደሰረቀ እያወሰ መሣቅ ይከተላል - ፍቅር!

በዕጩ መኩንንነት መካከል ውድድሩና ፋክክሩ እንዳለ ሆኖ መረዳዳቱና መደጋገፉም አይጓደልም። አንዱ ዕጩ መኩንን ቅዳሜና አሁኗ የማይቀርበት ጉዳይ ገጥሞት ፈቃድ ከወሰደ አንዳንድ መጠናቀቅ ያለባቸውን የለኞ ሥራዎቹን ፈቃድ የማንወጣው ሰርተን ሲመጣ እናስጠናዋለን። በዚህም በሚያመጣው ውጤት እኩል እንደሰታለን። እንዲህ ያለው በመረዳዳትና በመደጋገፍ ላይ የተመሠረተው የዕጩ መኩንንነት ኮርስ ፍቅር አስከፊ ሳለመብረዱ አሁንም ከ60 ዓመት በኋላ እንኳ እየተፈላለገን በመገናኘት ላይ ነን።

የኪዳነ ደጋተኛው የመቶ ሁለቱን ዓድ እጫ መኩንንነት ከልልምድ በኋላ

የኢ.ዘ የፆተኛው የመቶ ሁለተኛ ጓድ እጩ መኮንኖች ከልልምድ በኋላ

የዕጩ መኮንንነት ስልጠናችን በአዲስ አበባና በአካባቢዋ ላይ ብቻ የተወሰነ አልነበረም። በተለይ በመጨረሻው የስልጠና ዘመን ልምምዳችንን በተለያዩ አካባቢዎች አድርገናል። አምቦ፣ ደብረሲና፣ ጣርማ በር፣ ሸዋ ሮቢት፣ አፋር ክልል አውሳና አሳኢታ አውራጃ እንዲሁም ማይጨው ድረስ በመዘዋወር በተለያዩ የአየር ንብረቶች ውስጥ የጦርነት ልምምድ አድርገናል።

የጦር ልምምዳችን እንደ የአካባቢው ታሪካዊ ሁኔታ የተለያየ ነበር። ለምሳሌ ደብረሲና ጣርማ በር ላይ ስልታዊ ጥያቄዎች ቀርበውልን አካባቢውን ተዘዋውረን ካየን በኋላ እንድንመለስ የተደረገበትን ሁኔታ አልዘነጋውም። ጥያቄው ታሪካዊ ዳራ ያለው ነው። በ1928 የክብር ዘበኛ ጦር ማይጨው ላይ ድል ስላልቀናው አፈግፍን ጠላት ወደ አዲስ አበባ እንዳይገባ ለመከላከል ጣርማ በር ላይ ይመሸጋል። የጣሊያን ሠራዊት መሪዳው ደርሶት ኖሮ በማጀቱና በሸዋ ሮቢት በመታጠፍ ጣርማ በርን በኋላ በኩል ይከባል። የክብር ዘበኛ ጦር መከበቡን በማወቁ በጥቂት መሪዎች በመከፋፈል በቡልጋና በምዕራብ ሸዋ እንዲሁም በወለጋ አካባቢ ካሉ የጥቁር አንበሳ አርበኞች ጋር ተበታትኖ ውጊያውን ለመቀጠል ይገደዳል። ይህን ያስረዱኝ በወጣትነታቸው ከጠላት በፊት ሽምብል ሆነው የገነት ጦር ት/ቤት አሰልጣኝ ሳሉ የተመለከቱትን እኛ በልምምድ ላይ እያለን ደብረ ሲና ድረስ መጥተው የገለጹልን ሰዊድናዊው ጄኔራል ደታም ናቸው።

በወቅቱ የነበሩት የክብር ዘበኛ መኮንኖች እንደኛ ዘመን የተሟላ ስልጠና የወሰዱ ቢሆን ኖሮ መፍትሔው ቀላል ነበር። የመከላከያ ወረዳቸውን ከመያዛቸው አስቀድሞ የጠላት መጣጊያ ወይም መቃረቢያ መንገዶች የሚባሉትን በሙሉ አጥንተው ካወቁ በኋላ በተመረጡት ቁልፍ ቦታዎች ላይ መከላከያ ቦታቸውን ይዘው በጠላት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ማድረስ ይችሉ ነበር። ትግሉም ቀጥሎ ቡልጋ ላይ ከራስ አበበ አረጋይ ጋር በወለጋና በኢሊባቡር ከጥቁር አንበሳ መኮንኖች ጋር በመቀላቀል ሕዝቡን ለትግል በማስተባበር በአርበኝነት እንዳገለገሉ ተገልጾልናል።

ስልታዊ የጦር ልምምዳችን ታሪካዊ ዳራ እንዲኖረው የተደረገበት ሌላው አካባቢ ማይጨው ነበር። በማይጨው ጦርነት ወቅት የኢትዮጵያ ጦር አሰላለፍ ለጠላት አውሮፕላኖች ጥቃት ምቹ ኢላማ እንደነበር በገቢር አይተን አረጋግጠናል። በወቅቱ ማጥቃት ሲሰነዘር በየአቅጣጫው ባሉ የጦር መሪዎች መካከል ሕብረትና መደማመጥ አለመኖሩ ሌላው ችግር ነበር። የተጠቀሙበት የማጥቂያ መስመራቸውም አመቺ ያልነበረ

መሆኑ ተደማምሮ ለሸንፈታቸው አስተዋዕሉ እንደነበረው በተግባር የተደገፈ ገለጻ ተደርጎልናል።

የውትድርና ህይወት (ኮሪያ)

ኮርሳችን ተጠናቆ በምክትል መቶ አለቅነት የተመረቅነው ሚያዝያ 1946 ዓ.ም ነበር። ከተመራቂዎች መካከል በአራተኛው ቃኘው ሻለቃ ውስጥ በኮሪያ ዘማችነት የተመደብን ነበርን። የቀረው ደግሞ በየሻለቃው ተበታታኝ በመመደብ ሥራውን ጀመረ። እኔና ጥቂት መኮንኖች የውትድርና ህይወታችንን የጀመርነው ወደ ኮሪያ በመዝመት ነበር።

በ1946 ዓ.ም በሚያዝያ ወር ስንመረት ገርግጧ ቀ.ጋ. ሥላሴ ከጦር ት/ቤት አዋዥ ከሻለቃ ሆነን ሆነንለን ጋር ለአንድ ዕጩ መኮንን ዲፐሎማ ሲሰጡ

የኢትዮጵያ መንግሥት ጦሩን ወደ ኮሪያ ለመላክ የተስማማው የተባበሩት መንግሥታት ባቀረበለት ጥያቄ መሰረት ነበር። ፋሽስት ኢጣሊያ ኢትዮጵያን በወረረችበት ወቅት አገራችን ተመሳሳይ ድጋፍ ከሊግ አፍ ኔሽን ጠይቃ መነፈን የአሁኑን የተባበሩት መንግሥታትን ጥያቄ ወደ ጎን ለማለት አላስቻላትም። ደካማው በኃያሉ ሲጠቃ ነግ በእኔ

በ1946 ዓ.ም በሚያዝያ ወር ስንመረቅ ግርማዊ ቀ.ጋ. ሥላሴ
ከጦር ት/ቤቱ እዛኹ ከሻለቃ ሆካን ሆካንሰን ጋር ለአንድ ዕጩ መኮንን ዲፕሎም ሲሰጡ

አለማለትና መታበይ በእንግሊዝ፣ በፈረንሳይና በተቀሩት ምዕራባውያን ላይ የደረሰውን ጥፋት በሁለተኛ ዓለም ጦርነት አይታ ኢትዮጵያ ከዚያ ተምራለች። በመሆኑም በመጀመሪያው ዙር አንደኛ ቃኘው ሻለቃ በዘመተበት ወቅት በኮ/ሌ (ሌ/ጄ) ከበደ ገብሬ የበላይ አስተባባሪነት በሌ/ኮ (ሌ/ጄ) አማን አንዶም የሻለቃ አዛዥነት ወደ ኮሪያ ከዘመተ በኋላ ወዲያው ባልታወቀ ምክንያት የሻለቃ አዛዥነቱን ሌ/ኮ አማን አንዶም ለሌ/ኮ (ሜ/ጄ) ተሾመ እርገቱ አስረክበው ወደ ኢትዮጵያ እንዲመለሱ የተደረገው። ሆኖም ግን ኢትዮጵያ ጦሯን ወደ ኮሪያ በመላክ ተሳታፊነቷን በተግባር ገልጸለች።

ከመጀመሪያ ዙር ጦር፣ ከ1ኛ ቃኘው ሻለቃ በመቀጠል ሁለተኛው ዙር ተንቀሳቀሰ። የ2ኛ ቃኘው ሻለቃ በሌ/ኮ (በኋላም ኮ/ል) አስፋው አንዳርጌ አዛዥነት ነበር ወደ ኮሪያ የዘመተው። የመተካካት ዘመቻው ቀጥሎ 3ኛ ቃኘው ሻለቃ በሌ/ኮ (በኋላም ብ/ጀኔራል) ወልደዮሐንስ ሽታ አዛዥነት ዘመተ። 4ኛ ቃኘው ሻለቃ በሌ/ኮ (በኋላ ፊታውራሪ) አስፋው ሀ/ማሪያም አዛዥነት ሲዘምት 5ኛ ቃኘው በአንድ ሻምበል ብቻ በሻለቃ ዮሐንስ ምስክር አዛዥነት ዘምቷል። ከዚህ በኋላ ሁኔታው የበለጠ እስኪረጋጋ አራት ጊዜ ያህል በአገናኝ መኮንኖች ብቻ ሲሰራ ቆይቶ ቆሟል።

አንደኛ ቃኘው ሻለቃ የዘመተበት ሁኔታና የተገኘው ውጤት እጅግ አስደናቂ፣ እንደ ትንግርት የሚቆጠርም ነው። ሻለቃው በምን አይነት መሬት፣ በእንዴት አይነት የአየር ጠባይና መሣሪያ እንደሚዋጋ የሚያውቀው ነገር አልነበረውም። የተነገረውም ነገር የለም። እንዳው በደፈናው ዘምቶ በአዲስ መሣሪያና ትጥቅ፣ በማያውቀውና ባልገመተው አየር ጠባይ አዲስ ልምምድ አድርጎ አገሩንና ወገኑን የሚያኮራ ውጤት አስመዝግቧል። አንደኛ ቃኘው ሻለቃ በሕይወት ቀርቶ ሬሳ እንኳን ሳያስማርክ ለተካው ለሁለተኛ ቃኘው ክቡር ዘበኛ ሻለቃ ጦር ምሽጉን አስረክቦ ወደሸኘው ወገኑና ወደ እናት አገሩ በድል ተመልሷል።²

ሁለተኛ ቃኘው ሻለቃ በአገር ውስጥ የተሰጠውን ስልጠና መሠረት አድርጎ በማያውቀው አገር፣ አየር ጠባይና መሣሪያ ተመሳሳይ ጅብዱ ፈፅሟል። ሁለተኛ ቃኘው ሻለቃ እንደ አንደኛ ቃኘው ሻለቃ ሁሉ በማያውቀው መሬትና የአየር ጠባይ በጀግንነት ተዋግቶ በህይወት ያለም

² የኢትዮጵያ ጦር በኮርያ ውጊያ የፈፀመውን የጀግንነት ውሎ በተመለከተ በኪምን እስከርዳላስ እኤአ 1954 ዓ.ም የተገፈውን ቃኘው የተሰኘውን መጽሐፍ ማንበብ ግንዛቤ ይሰጣል

ሆነ ሬሣ የተማረከበት ሳይኖር ሦስተኛ ቃኘው ሻለቃ ተክቶት በድል ታጅቦ ወደሚወደው አገሩና ወገኑ ተመልሷል።

ሶስተኛ ቃኘው ሻለቃም ከ2ኛ ቃኘው ሻለቃ ከተረከበ በኋላ በማያውቀው አገርና የአየር ፀባይ ዘመቻ ውስጥ በመግባት አኩሪ ድሎችን ተጉናጽፏል። በተለይ በሦስተኛ ቃኘው ሻለቃ ጊዜ በተባበሩት መንግስታት ሽምጋይነት በሁለቱም ወገኖች የተኩስ አቁም ስምምነት የሚፈራረሙበት ወቅት ስለነበረና ከፊርማው በኋላም በያዘው ቦታ መጽናት ስላለበት ውጊያውን እጅግ ከባድና መራራ አድርጎት ነበር።

ከሰላሙ ስምምነት ፊርማ በኋላም ሦስተኛው ቃኘው ሻለቃ በጀግንነት ከጠላት አስለቅቆ በያዘው አዲስ ቦታ ላይ መከላከያውን መስርቶ፣ እንደ ቀድሞዎቹ ሁለት ሻለቆች ሬሳም ሆነ በሕይወት ያለ ወታደር ሳያስማርክ ቆይቶ ለአራተኛ ቃኘው ሻለቃ አስረክቧል። በተመሳሳይ ልም ሰላከው አገርና ህዝብ ኩራት ሆኖ ነው በክብር የተመለሰው።

ዕጩ መኮንኖች በነበርንበት በመጨረሻው ዓመት በየጓዱ ተመደብን ሦስተኛ ቃኘው ሻለቃን በማሰልጠናችን በውጤቱ እንኮራለን።

እንግዲህ እኔም ከኮርሰ ጓደኞቼ ጋር በመሆን ወደ ኮሪያ የሄድኩት በአራተኛው ቃኘው ሻለቃ ሥር ነበር። በምክትል መቶ አለቅነት እንደተመረቅሁ በሻለቃው በሶስተኛ ሻምበል ውስጥ ተደልድዬ በ57 ሚ.ሜ የማይራገጥ ጠበንጃ በክፍል መሪነት ተመድቤ ወደዚያው ዘመትኩ።

ም/መሻለ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል

ፖ/መ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል

ጉዞው የተጀመረው ሰኔ 1946 ዓ.ም ነበር። ከተመረቅን ከሁለት ወር በኋላ መሆኑ ነው። እስከ ጅቡቲ ድረስ በባቡር ተጓዝን። ጅቡቲ የምድር ላይ ብረት ምጣድ ሆኖ ነበር የተቀበለችን። በሙቀት ተንቀብቶብን ማለት ይቀላል። ሁለመናዋ እሳት የሆነ እገር! እንደ ገና ዳቦ ከላይ እሳት፣ ከታች እሳት እየወረደብን መርከቧን ጠብቀን ተሳፈርን። የመርከብ፣ ጉዟችን ሃያ ሦስት ቀን ይፈጃል። ለብዙዎቹ ጓደኞቻችን ጉዞው መከራ ሆኖባቸው ነበር ማለት ይቻላል። ያዞራቸዋል፣ ያስመልሳቸዋል፣ ያስጨንቃቸዋል። እኔ ያ የልጅነቴ የሰደት ጉዞ ስለረዳኝ ሳይሆን አይቀርም የመርከቧ ወለል ከምኖርባት መሬት የተለየ ሆኖ አልተሰማኝም።

ወደ ሦስት ሳምንት ባህር ላይ ቆይተን ኮሪያ ኢንቶን ወደብ ደረስን። የጀግናው 3ኛ ቃኘው ሽለቃ ጦር አዛዥና የመምሪያ መኮንኖቻቸው ከጥቂት ባለሌላ ማዕረግተኞች ጋር በመሆን እንኳን ደህና መጣችሁ በማለት ተቀበሉን። በአቀባበል ሥነ-ሥርዓቱም ላይ ሆነ የእንኳን ደህና መጣችሁና የሰንበት ግብዣው ላይ የአሜሪካን 7ኛ ክፍለ ጦር፣ የ32ኛው ሬጂሜንትና የኮሪያ ክፍተኛ የጦር መኮንኖች ነበሩ። በእንኳን ደህና መጣችሁ የእራት ግብዣው ላይም አንድ ያልተጠበቀ አስደንጋጭ ሁኔታ ተፈጥሮ እንደነበር አልዘነጋውም። ለእራት የተዘጋጀው የተደባለቀ አትክልት (ሳላድ) ውስጥ ዲዲቲ የተሰኘ አደገኛ መርዝ በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ተጨምሮ ኖሮ አብዛኞቹ ተመጋቢዎች እራሳቸውን እየሳቱ ወደቁ። ፈጣን ህክምና ባያገኙ ኖሮ ለሀይወታቸው ባለጋቸው ነበር። እኔ ግን ያኔ የሳላድን ምግብ ባለማወቁ ሳልመገበው ቀርቼ ከአደጋው ተርፌአለሁ። እስካሁን የሚገርመኝ ግን ያንን መሳይ አደገኛ እርምጃ የወሰደ የጠላት ወገን ውስጣችን ነበር ማለት ነው? እያልኩ ራሴን አጠይቃለሁ። በዚህ በኩል ምን ምርመራ ተደርጎ ምን ውጤት ላይ እንደተደረሰ አልሰማሁም። ነገር ግን ከአደገኛው ዕልቂት ሁሉም ተርፎ፣ የኮሌራ ወረርሽኝ ከሚመስለው መለሽለሽ ተነስቶ ወደ ግዳጁ ተሰማርቷል።

እኛ ኮሪያ የደረሰነው ሁሉንም አደገኛ ተልዕኮ 3ኛ ቃኘው ሽለቃ ካከናወነ በኋላ ነበር። ተጨማሪ መሬቶችን የመያዝ ከባድ ጦርነት ተካሂዶ የተኩስ አቁም ስምምነት ላይ ተደርሶ ነበር። ይሁንና የተኩስ አቁም ስምምነቱ አስተማማኝነት ደረጃ ላይ ስላልደረሰ የምሽግ ውስጥ ጥበቃችንና የአካባቢ ፍተሻችን ለተወሰኑ ወራት ተጠናክሮ ቀጠለ። ከጦርነት ባሻገር የአካባቢው ጥበቃና አሰራር መንፈስ ጠንካራነትንና ቆራጥነትን የሚጠይቅ መሆኑን ተገንዝበናል።

አራተኛው ቃኘው ሽለቃ የጓተኛ ሼምቤል መኮንኖች በካፊል

ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ ሠይቶ ተሰማ፣ ም/የመ/አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፣ ም/የመ/አ ፀጋዬ ወ/አገኘሁ፣ ም/የመ/አ ታደሠ ቸርነት፣ ም/የመ/አ ታደሰ ገብረ።

የፋው ቃኘው 3ኛ ሼምቤል መኮንኖች ከ3ኛ ቃኘው ሽለቃ በተረከበው ምሽግ ላይ

የተገባረከኩት ም/የመ/አ መንገስት ወ/ነብርኤል፣ ም/የመ/አ ግርማ ዓለማየሁ፣ ም/የመ/አ አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፣ ከጋላ የቆሙት ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ ፀጋዬ ወ/አገኘሁ፣ ም/የመ/አ ድጋፍ ተደላ፣ ም/የመ/አ ታደሠ ቸርነት፣ ም/የመ/አ ተፈራ ገብረ፣ ም/የመ/አ ቦጋለ መንገስቱ።

አራተኛው ቃኘው ሻለቃ የፊትኛ ሻምበል መኮንኖች በክፈል

ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ ሠይፋ ተሰማ፤ ም/የመ/አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፤ ም/የመ/አ/ ፀጋዬ ወ/አገኘሁ፤ ም/መ/አ ታደሠ ቸርነት፤ ም/መ/አ ታደሰ ገብሬ።

የፋኛው ቃኘው 3ኛ ሻምበል መኮንኖች ከ3ኛ ቃኘው ሻለቃ በተረከበነው ምሽግ ላይ

የተንበረከኩት ም/መ/አ/ መንግስት ወ/ገብርኤል፤ ም/መ/አ ግርማ ዓለማየሁ፤ ም/መ/አ/ አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፤ ከኋላ የቆሙት ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ ፀጋዬ ወ/አገኘሁ፤ ም/የመ/አ ድጋፍ ተደላ፤ ም/የመ/አ ታደሠ ቸርነት፤ ም/የመ/አ ተፈራ ንጉሴ፤ ም/የመ/አ ቦጋለ መንግስቱ።

የጃን ነግሰል መኮንኖች በሠራ

በ1947 ዓ.ም በመኖሪያ ካንሊታችን አጠገብ

ከግራ ወደቀን ም/የመ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል፤ ም/የመ/አ ሠይቶ ተሰማ፤

ም/የመ/አ ተፈራ ንጉሤ፤ ም/የመ/አ ቦጋላ መንግስቱ።

ዳግም ጦርነት የመቀስቀሱ ሥጋት እየለዘበና የተኩስ አቁሙ ስምምነት አስተማማኝ መሰረት እየያዘ ቢመጣም ጥበቃውና አሰሳው ያለመዘናጋት ቀጠለ። ሁኔታው መረጋጋትን በማሳየቱ የመከላከያ መስመራችንን ለደቡብ ኮሪያ ወታደሮች አስረክበን በተጠባባቂ ጦር ተመደብን። የተጠባባቂ ጦር ልምምድ በማድረግም ሌሎች ለጥቂት ወራቶች ሁኔታውን መከታተል ያዘን።

እዚህ ላይ አንድ ትዝ የሚለኝ አደጋ ገጥሞኛል። ጦሩ ከመከላከያ መስመር ወደጎላ ተቀይሮ ከመመለሱ በፊት ከጓደኞቹ ከም/መቶ አለቃ (በጎላ ሚ/ጀ) ረጋሣ ጂማ፤ ከም/መቶ አለቃ (በጎላ ሌ/ኮ) መንገሽ ሲላይ ጋር ትዕዛዝ ተሰጥቶን ወደ ተሰጠን አካባቢ በመጓዝ ማረፊያ ለማዘጋጀት ተፍ ተፍ እንላለን። ትዕዛዙም ግማሽ ክብ፤ የቆርቆሮ ቤት (ኪንፊት) እና የጣውላ ወለል ያላቸውን ድንኳኖች ለመትከል ነበር። በሥራው አጋማሽ ላይ ሳለን ለእኛ ባዕድ የሆነ አንድ ከባድ አውሎ ነፋስ መጣ። “ቆርኔዶ” የሚለኝው ይሄ ነፋስ ዝናብ ቀላቅሎ አስጨነቀን። የተተከሉትን ድንኳኖችና ያልተገጣጠሙ ቆርቆሮዎች እያፈራረሰ ማንሳፊፍ ጀመረ። እኔና መቶ አለቃ ረጋሣ ለዝናቡ መከላከያ

እንዲረዳን የአሜሪካኖቹን ክብ የዝናብ ልብስ ለብሰናል። የተጠለልንበትን ቤት እላያችን ላይ እንዳይጥለው ሥጋት ያዘን። ከዚህ አደጋ ሸሽተን ከበፍ ብቅ ስንል የገነፈለው ነፋስ ተቀብሎ ወደላይ አንነን። ለጥቂት ሌኮንዶች አየር ላይ ስንንገላታ ቆየን። የለበስነው የአሜሪካኖች የዝናብ ልብስ ወደ ላይ ተነፍቶ እንደ ጃንጥላ ከታደገን በጎላ ወደ ላይ በመሸምለሉ ጉዳት ሳይደርስብን መሬት ለማረፍ ችለናል።

አደጋው አስከፊ ነበር። ንፋሱ አየር ላይ የሚያከንፈው ቆርቆሮ ቆራርጦ ሊጥለን ስለሚችል መሸሸጊያ በመፈለግ ቃበዘን። በአካባቢው ያለውን ወንዝ ተገን አድርገን ነፋሱን ለማሳለፍ ስንሞክር ሌላ ችግር ተፈጠረ። ደራሽ ወንዝ እየጋለበ ሲመጣብን ጥለን ወጣን። በመጨረሻ መሸሸጊያችን አንዲት ነጠላ ዛፍ ሥር ሆነ። ይሄ አጋጣሚ ለተጨማሪ ቀን ቢቀጥል ኖሮ ጉዳቱ እጅግ የከፋ በሆነ ነበር።

ከላይ እንደተጠቀሰው ወታደራዊ ልምምዱ በራሱ አስቸጋሪነት ነበረው። ወቅቶች እየተፈራረቁ የአየር ንብረቱ በከባድ ሙቀት አካባቢውን ሲያነፍር ልምምዱ ተጠናክሮ ይቀጥላል። እንዲሁ ቅዝቃዜው እጅግ በጣም ወርዶ በረዶ በሚያቸፈችፍበትም ጊዜ ልምምዱ አይቆምም - ይቀጥላል። ከመደበኛው ልምምድ ውጭ በየቀኑ እነስተኛ ወታደራዊ እንቅስቃሴዎችና ስፖርቶችን እንሠራ ነበር። ልምምዱ ከሻምበል እስከ ሻለቃ የተባደነ ነበር።

ኮሪያ ከጓደኞቹ ከግራ ወደ ቀኝ ከም/መ/አ ዘውዴ ወ/ቲርቆስና ከም/መ/አ ሸለጥን እምባው እምባው ጋር በጎላ እኔ

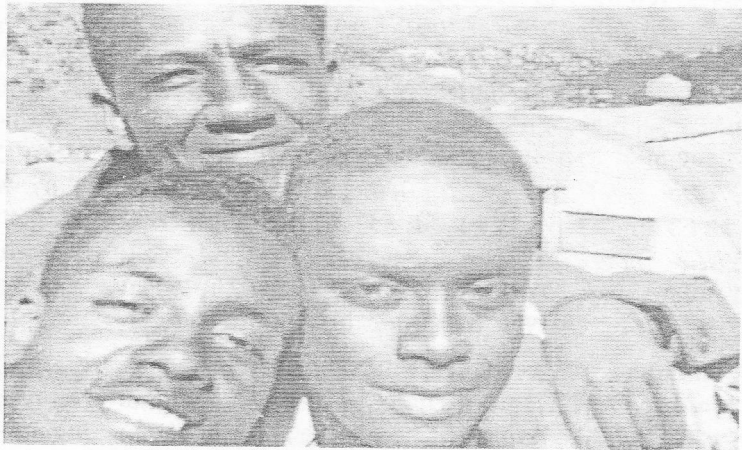

የ3ኛ ሻምበል መብኘቶ በከፊል

በ1947 ዓ.ም በመኖሪያ ኪንሲታችን አጠገብ

ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፣ ም/የመ/አ ሠይፋ ተሰማ፣

ም/የመ/አ ተፈራ ንጉሣ፣ ም/የመ/አ ቦጋለ መንግስቱ።

ኮሪያ ከጓደኞቹ ከግራ ወደ ቀኝ ከም/መ/አ ዘውዴ ወ/ቂርቆስና
ከም/መ/አ ሰለሞን አምባው አምባው ጋር በኋላ እኔ

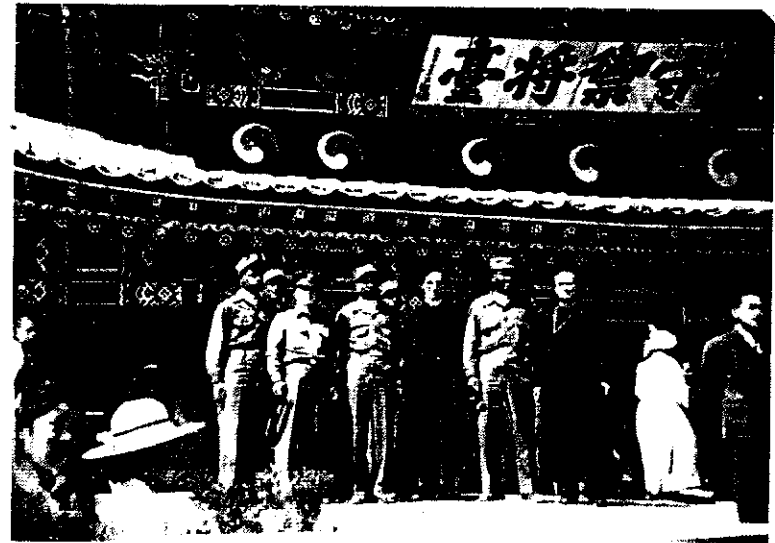
ኮሪያ ኮሎኔል አደግ ጓደኛዬ ከሚመለከት ለገሠ ወ/ላዲት ጋር

በሻምበልም ሆነ ከሻለቃ ከምናደርጋቸው የወታደራዊ ልምምዶችና ስፖርቶች ባሻገር እርስ በእርስ እንደ እግር ኳስ ያሉ ጨዋታዎችንና ሌሎችንም የሚኖሩንን ትርፍ ጊዜያቶች ለመጋጠም እንጠቀምባቸው ነበር። እንግዲህ ምንም እንኳን የተረከብነው ጋላፊነት ከፍተኛ ቢሆንም ጎን ለጎን ወጣትነቱ አለና በዚህ በእግር ኳስ ግጥሚያ ወቅት ስሜታችንን መቆጣጠር ሊያቅተን ይስተዋል ነበር። አንድ ሰንበት፣ በ32ኛው ሬጅመንት ሜዳ ላይ ከግሪኮች ጋር የወዳጅነት የእግር ኳስ ጨዋታ ገጥመን ነበር። ያ የዕጩ መኮንንነት ኮርስ ላይ የነበረው ምድቤ እዚህም ተከትሎኛል። ሩጫ ባለመቻሌ ምክንያት አዘውትሪ በምመደብበት ግብ ጠባቂነት የተሻልኩ ስለነበርኩ በረኛው እኔ ነበርኩ። ቀድመው ሁለት ጎል ያገቡበን እነሱ ነበሩ። እኛም በእልህና በወኔ አንድ አግብተን ለመድገም ማጥቃት ጀመርን። አዝማሚያችን ግሪኮችን ሳያስፈራ አልቀረም። የነገሩን መንፈስ ለመለወጥ አንድ የኛ ተጫዋች ላይ ግልፅ ዱላ ሰነዘሩ። የኛ ተጫዋች ኳስ በጭንቅላቱ ለመግጨት ሲሻማ የግሪኩ ተጫዋች አብሮ በመዝለል በቦክስ መትቶት ሮጠ።

ሁላችንም በቁጣ ገነፈልን። በተለይ የተመቸውን አይን መጎዳት ስንመለከት ቲግ አልን። በተከላካይነት ይጫወት የነበረው የመቶ አለቃ (አሁን ኮሎኔል) ለገሠ ወልደሳዲቅ ድንገት ቱር ብሎ ከመካከላችን በመውጣት ሯጩን አባሮ ይዞ ይመታው ጀመር። ይሄን ጊዜ የግሪኩ ተመልካች ወታደሮች ግልብጥ ብለው ወደሜዳው ገቡ። የኛ ሻለቃ አዛዥ

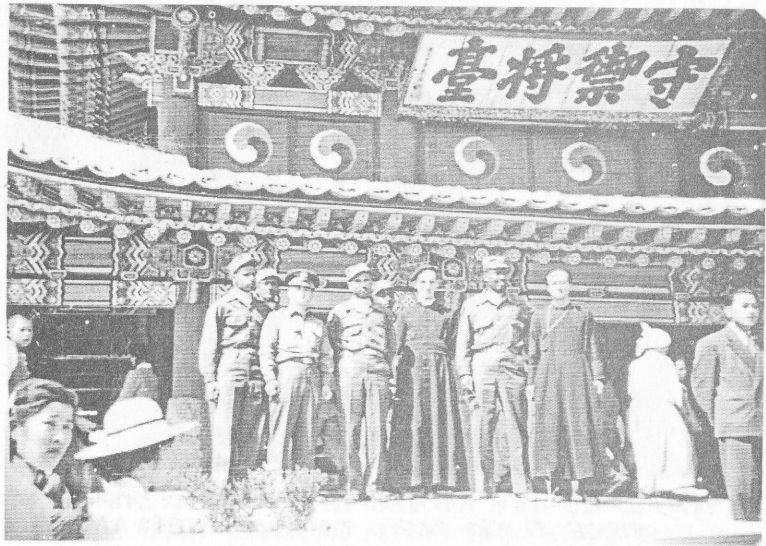
ሌተና ኮሎኔል (አሁን ፊታውራሪ) ተናደው ብድግ አሉ። በተመልካችነት ተለድሮ የነበረው የኛም ጦር ዘሎ ከሜዳ ገባ፤ አገር ቀለጠ። አቧራው ሰማይ ላይ ጉም ሰራ። ግሪኮቹ ያገኙትን ነገር ሁሉ ወደኛ ይወረወራሉ። የሽጉጥ ተኩስም ከግሪኮቹ በኩል ይሰማ ነበር። የኛ ወገን ደግሞ ታጣፊ ወንበሩን በጋሻ መልክ ጋርጦ ከወርወራው እየተከላከለ እጅ በእጅ ለመግጠም ወደፊት ይተምማል። ግሪኮችን ጨርሶ ሊያጠፋቸው ሆነ። የተመደቡት ከሌላ ክ/ጦር ጋር ስለነበረ የመጡት ራቅ ካለ ቦታ ነበር።

እዚያ ላይ ነው ሁኔታው ሥጋት ላይ የጣላቸው የኛ ከፍተኛ መኮንኖች አንድ ዘዴ ዘየዱ “በመሣሪያህ! በመሣሪያህ!” ሲሉ የገነፈለውን ጦር አዘዙ። ጦሩ እውነት መስሎት መሣሪያውን ለመያዝ ወደ ሰፈሩ እየተንጋጋ ገባ። ከገባ በኋላ ከግቢው እንዳይወጣ በመከልከል ሁኔታውን ሊያበርዱ ቻሉ እንጂ ከፍተኛ እልቂት ይከተል ነበር። የከፍተኛ መኮንኖቻችን በልምድ የካበተ ዘዴ እጅግ አድርጌ አደንቀዋለሁ።

የተኛው ቃኘው የሻለቃ አዛዥ ሌላ አስፋው ሃብተማሪያምና የሻለቃ የጸሐፊ አባት መ/አ አባ አርአያ ከኮሪያ ክርስትና ሀይማኖት መሪዎች ጋር

በዚህ መልክ የበረደው ፀብ ከግሪኮች ጋር ከፍተኛ ጠላትነት ተከሎ እስከመመለሻ ጊዜያችን መዝለቁ ትዝ ይለኛል። የኮሪያ መልስ ጉዟችን ከግሪኮች ጋር ነበር። ግሪኮች ቁነሱ ጋር አንጓዝም፤ ይገድሉናል

የፋቲኛው ቃኘው የሻለቃ አዣዥ ሊኮ አስፋው ሃብተማሪያምና የሻለቃ የንስሐ አባት መ/አ አባ አርአያ ከኮሪያ ክርስትና ሀይማኖት መሪዎች ጋር

በዚህ መልክ ያሳያል ዓለ ከወላዮች ዓር ከፍተኛ ዓለኝነት

ኮሪያ ከአብሮ አደግ ጓደኛዬ ከም/መ/አ ለገሠ ወ/ዓዲቅ ጋር

ሲሉ አመለከቱ። አሜሪካኖቹ የሚያደርጉት ጠፋቸው። በጉዞው የሁለቱ ጦሮች በአንድ ላይ መጓዝ ግድ ይላል። አሜሪካኖች ቢጨንቃቸው የግሪክና የኛን ጦር አዛዦች እንዲሁም መንፈሣዊ መሪዎች አንድ ላይ አድርገው በማነጋገር እርቅ እንዲወርድ ጠየቁ። በዚህም የጦር አዛዦቻችንና የመንፈሳዊ መሪዎቻችን ተስማምተው አስማሙ። እርቅም ወረደ። በአንድ መርከብ አብረን እንደሄድን በዚያቸው መርከብ በጋራ ለመመለስ ተሳፈርን። ቅሬታችንን በአዲሱ እርቅ አለዝበን ጠላትነታችንን በማስታመም እየተጓዝን ሳለ ግን አንድ የጋራ ጠላት መጥቶ አንድ አደረገን። ያ የጋራ ጠላታችን ከዚህ ቀደም የመከላከያ መስመራችንን ከመልቀቃችን በፊት የጦሩን የኋላ ሠፈር ለመሥራት የተላከነውን ሦስት መኮንኖች ያጋጠመን “ታይፋን” የተባለው ነፋስ አይነት ነው።

የፋቶ ቃኘው ሻለቃ አዛዥ ሊኮ አሰፋው ሀ/ማርያምና ምክትል አዛዥ ሻለቃ ካሳዩ ወ/ደዮርጊስ ፋቶ ቃኘው ይረዳቸው የነበሩ የኮሪያ ሕጻናቶችን ሲለናበቱ

“ታይፋን” መጥቶ መርከባችን የመስመጥ አደጋ እንዳይገጥማት አስቀድሞ አንድ መረጃ ይደርሳል። መረጃው ነፋሱ እየመጣ በመሆኑ የጉዞ አቅጣጫችንን ቀይረን ወደ ጎን የአንድ ቀን የባህር ላይ መጓጓድ እንድንሸሽ የሚያሳስብ ነበር። የመርከቧ መስኮቶችና ውሃ ሊያስገቡ የሚችሉ ክፍተቶች ሁሉ ተዘጉ። እኛና ግሪኮች በተመሳሳይ አደጋ ላይ

ስለወደቅን የጋራው ሥጋት ይበልጥ አንድ አደረገን። በመርከቧ አዛዦች ወደ በረንዳ እንዳንወጣ ተነገረን። ከአንድ ቀን የጎንዮሽ ሽሽት በኋላ ያ የተፈራው ንፋስ ቀስቃሽ ማዕበል በረዝራዥ ጉልበቱ አገኘን። ለሦስት ቀን ያህልም ተንገላታን። በተዘጉት መስኮቶች ውስጥ በሸንቁር ስንመለከት መርከቧ በአፍንጫዋ ባህሩን አጣቅላ ግማሽ ጎኗ ከሰጠመ በኋላ ስትወጣ ይታየን ነበር።

ሦስት የመከራ ቀን! እየተናጥን ምግብ አቅርቦን መመገብ ተሳነን። ማዕበሉ ጠረጴዛውን እያጓነ ምግቡን እላያችን ላይ ይከለብሰዋል። የመናጡ ጦስ ሆኖችን እንዳይረጋጋ አድርጎት ነበር። አፋችንን ይዘን ወደ መፀዳጃ ቤት መሮጥ የዚያ የሦስት ቀን መከራ ነበር። እንዲያውም ሆኖ እንዳንድ ጠንካሮች በዚያ መከራ መካከል ታግለው በመመገብ አራሳቸውን ከመዳከም ይከላከሉ ነበር።

መርከቡ አቅጣጫውን ለውጦ የአንድ ቀን ጉዞ ወደ ጎን ባይሸሽ ኖሮ ሊሰምጥ ይችል እንደነበረ! ይህንንም ሊቋቋም የቻለው ወታደራዊ መርከብ በመሆኑ እንደሆነ ተነግሮናል።

ከኮፊያ መሳሰ

ጉሮ በሉለት ጉሮ ወሽባ

ጀግና ድል አርጎ በድል ሲገባ

ጉሮ ገዳይ ጉሮ ወሽባ

እልል በሉለት ገዳይ ሲገባ

...ሆታ! እልልታ... የአዲስ አበባ ነዋሪ የአገራችንን ህዝብ ወክሉ እንደሸገን! ወክሉ እየተቀበለን ነበር። ሰውነት ውርርርር... የሚያደርግ ድንገተኛ ስሜት ከውስጤ ሲገነፍል ተሰማኝ። የተወጣሁትን የሀገርና የወገን ኃላፊነት እንዲህ አክብጄ አላየሁትም ነበር። የወገኔ ምላሽ ሌላ የምወጣው ኃላፊነት ውስጤ ፈጠረ። ከእልልታውና ከሆታው ባሻገር የኛን መምጣት አስመልክቶ መሬት የሚስም ወገን ነበር።

ለአንደኛ! ለሁለተኛና ለሦስተኛ ቃኘው ሻለቃ አስከሬን እንኳ ሳያስማርኩ ለተመለሱት ጀግኖች የተደረገው አቀባበል ሳይጓደል ደረሰን።

“እገራችንን አከራችሁ፤ ወገናችንን አስመካችሁ!” የሚል አልፎ አልፎ የሚደመጥ መልዕክት ይተላለፍልን ነበር። ያላደገንን፤ ያስተማረንን፤ አሁንም ደሞዝ የከፈለንን... ከምንም ሳይቆጥር ለተወጣነው ግዳጅ እንዲህ ያለ አቀባበል ማድረግ ጋላፊነታችንን አከበደው። ለመጀመሪያ ጊዜ ለሀገሪ የበለጠ ለመሥራት ለራሴ ቃል ገባሁ። የወታደርነት ሙያ ያተረፈልኝን ክብር በማየት ከዚያች ዕለት አንስቶ የበለጠ በመሥራት የበለጠ ወገኔን ለመከላከል ቁርጥ ሐሳብ አደረግሁ።

ከተኝ ወደ ገራ
የመ/አ ፀጋዬ ሃ/ወልድ፤ የመ/አ እስጢፋኖስ ሃ/መስቀል፤ የመ/አ አሉላ አበበ

ከከሪያ መልስ የተመደብኩት በክቡር ዘበኛ 6ኛ ሻለቃ ውስጥ ነበር። የዚህ ሻለቃ ቅፅል ሥም “ቆርኾ” ይባል ነበር። “ቆርኾ” የኦሮምኛ ቃል ሲሆን ትርጉሙም መድኃኒት ማለት ነው። ሻለቃው ይሄ ቅፅል ሥም የወጣለትን ምክንያት ጠይቁ ስረዳ “እውነትም ቆርኾ” ብያለሁ። የሻለቃው መድኃኒትነት ለጠላት ነው። ከሻለቆች ሁሉ በዕድሜ የገፉ አባሎች ያሉበት ይሄ የሻለቃ የጠላትን የኢጣሊያ ጦር በአርበኝነት ባርበደበዱ ጀግኖች የተዋቀረ ነው። የሚገርመው እነዚህ በዕድሜ የገፉ የሻለቃው አባሎች በወጣቶቹ ከተገነቡት ሻለቆች በላይ በወኔ ብቻ ሳይሆን በእካል ብቃትም ተሸለው መገኘታቸው ነው። በጦር ሜዳ ልምምድ ከክፍለ ጦሩ ሁሉ ይሄ ሻለቃ እንደኛ መውጣቱ ግርምትን አጭሯል።

እንግዲህ እኔ 6ኛ ሻለቃ ውስጥ መመደቤን እንደ ዕድል ነው የቆጠርኩት። የሻለቃው አባሎች በዕድሜና በልምድ የበለሉ ናቸው። ከትምህርት ከሚገኘው ዕውቀት በላይ የእገራችንን ባህል፤ እምነትና የህዝቡን ባህርይ ከግምት ያካተተ የጦር ሜዳ እውቀትን አካብተዋል። ታዲያ እኔ ከእነርሱ በዕድሜም በልምድም አነስተኛ በመሆኔ ከእንክብካቤ ጋር ብዙ ለመማር ጥረት አድርጌአለሁ።

6ኛ ሻለቃ ውስጥ ተመድቤ ከጦሩ ጋር ከተዋሃድኩና እንግድነቴ ካበቃ በኋላ እንዲት ሐሳብ ጭንቅላቴ ላይ እየመጣች ትረብሽኝ ጀመር። ያ ሐሳብ እናቴ ከመሞቷ አስቀድሞ አደራ ያለችን የወንድሜና የአህቴ ጉዳይ ነበር። ከእንደ ዓመት በኋላ በ1948 ዓ.ም ፈቃድ ወስጆ ወደ ጨርጨር አቀናሁ። ሁሉንም በሰላም አገኘኋቸው። ከናፍቆት ሠላምታ በኋላ ባደረግነው ጭውውት ቤተሰቡ አንድ እቅድ እንዳለው ተረዳሁ። እሱም የእኔን ታናሽ ወንድም መዳር ነው።

ወንድሜ አድጓል፤ በእርግጥም ከጊዜው አንፃር ለትዳር ደርሷል። እኔን ቅር ያሰኘኝ ነገር ዕድሉ በአባወራነት ብቻ ተቆጥቦ መቅረቱ ነው። አልተማረም፤ ከዘመናዊ አኗኗር ጋር ምንም ትውውቅ የለውም። ስለዚህ እጅግ አድርጎ አንጀቴን በላኝ። እኛም ብቻውን አድርጌ መከርከት። አሁን ቢያገባ በጋላፊነት ስለሚቀፈደድ ለትምህርት ዕድል አይኖረውም። ስለዚህ ጠፍቶ አዲስ አበባ እንዲመጣ መከርከት። እርሱም አላቅማማም። ከኔ ጋሃብ ጋር ተስማማ።

ወደ አዲስ አበባ ከተመለስኩ በኋላ ብዙም ሳይቆይ ወዲያው መጣ። ወቅቱ ክረምት ስለነበር መስከረም እስኪጠባ የግል አስጠኝ ቀጥራለት ማንበብ ተማረ። ፈጣን ነበር። የዕውቀት አቀባበሉ ተስፋ ሰጪ ስለነበር እንጦጦ ስዊድሽ ሚሲዮን ትምህርት ቤት በአዳሪነት እንዲማር ወሰንኩ። ክፍያው በወር 30 ብር ነበር። የእኔ ደሞዝ በወቅቱ 125 ብር የነበረ በመሆኑ የአዳሪ ትምህርት ቤቱ ክፍያ ይከብደኛል። ሆኖም የእናቴን አደራ ወንድሜን የተሻለ ቦታ በማድረስ መወጣት ስለነበረብኝ አደረኩት።

ወንድሜን ጥርሲን ነክሼ እስከ 12ኛ ክፍል አስተምሬዋለሁ። እዚህ ደረጃ ላይ ሲደርስ በሥራ ምክንያት ከአካባቢው ያለመኖሪን ግምት ውስጥ በማስገባት ትምህርቱን በገዛ እጁ አቁሞ የኢትዮጵያ አየር መንገድ ሠራተኛ ሊቀጥር ያዘጋጀውን ፈተና ወሰደ። ስላለፈም ተቀጠረ። በወቅቱ ይሄን ስለማ እጅግ ቅር አለኝ። ምክንያቱም ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ገብቶ

የተሻለ የትምህርት ዕርክን እንዲቆናጠጥ እሻ ነበር። የሚገርመው ግን ወንድሜ እራሱን ችሎ እኔን እስከመርዳት መድረሱን በማየት ለመፅናናትና እግዚአብሔርንም ለማመስገን በቃሁ።

ከክብር ዘበኛው 6ኛ ሻለቃ ጋር የቆየሁት እስከ መስከረም 1949 ዓ.ም ነበር። የሻለቃውን ፍትህ በልቤ ዕውቀቱን በጭንቅላቴ ይገራ ወደ እዲሱ ምድቤ ተዘዋወርኩ። በ1ኛ ብርጌድ 1ኛ ሻለቃ በመቶ መሪነት ለተከታዩ አንድ አመት እዚያ ቆየሁ።

ከ1950-1952 ዓ.ም ነሐሴ ድረስ ደግሞ በክብር ዘበኛ ክ/ጦር የትምህርትና ዘመቻ መምሪያ ውስጥ በአዲስ ምልምል ወታደሮች አሰልጣኝነት ተመድቤ ሳገለግል ከቆየሁ በኋላ ወደ ክ/ጦሩ ወታደራዊ ፖሊስ ለሦስት ወር እንደሠራሁ ወደ ምድር ጦር አየር ወለድ ተዛወርኩ።

የውትድርና ሙያ ድፍረትንና ልብ-መለካትን የሚጠይቅ ዘርፍ መሆኑ እሙን ነው። ታዲያ በጉርምስና ወቅት ዕድሜ ከሚያመጣው ተደፈርኩ ባይነትና ግልፍተኝነት ጋር ሲዋሃድ ወታደራዊ ሥነ-ሥርዓቱን በተደጋጋሚ መጣሱ የግድ ነው። አሁን ላይ ሆኜ ሳስበው የሚያስገርመኝ ብዙ የጉርምስና ገጠመኞችን አሳልፈናል። አንዳንዴ ከተማ ወጥተን በምንዝናናበት ጊዜ ያ ማን አሁሉኝነት የጉርምስና ባህርይ ወጥቶ መታየቱ አይቀርም። የፈለግነውን ካጣን፣ አንዳንዴም ከተነጠቅን ተደፈርኩ ባይነታችን አመፅ ውስጥ ይመስገናል። ድብድብ የተለመደ ነው። አንዳንድ ጊዜ ታዲያ በተቃራኒው ያለው ወገን በቁጥር ልቆ ሊያጠፋን ይደርሳል። ያኔ ከየቦታው እየተጠራራን መኪና ያላቸው ጓደኞቻችንን በመቀስቀስ የመጥረጊያ እንጨት ይዘን በደረቅ ሌሊት ከተማዋን እናስሳለን። መኪናዋ ዘጭ ብላ ተኝታ፣ ከምትችለው በላይ ቦታ እየፈለገ የቆመውንና የተንጠለጠለውን አጭቃ እያቃስተች ትሹለክለካለች።

በዚህ ጉዳይ አለቆቻችን ላይ የሚፈጠረው ስሜት ሁሉም ጉራማይሌ ነው። ለምሳሌ ጀኔራል መንግሥቱ ነዋይ እንደዚያ ናቸው። ተደብደበን ወይም ተሸንፈን ስንመጣ ደስ አይላቸውም። የተገላቢጦሽ ብናሽንፍም ባለመጠቃታችን ደስ ይበላቸው እንጂ ሥነ-ሥርዓት ለጣስንበት ሌላ መከፋት ይታይባቸዋል። ስለዚህ ለጥፋታችን ሁሉ ተገቢውንና ተመጣጣኝን ቅጣት ይጥሉብናል።

የመጀመሪያው የክ.ዘ የቅርጫት ኳስ ቡድን
የጦር ኃ/ይሱች ዋግሜ ተሸላሚ
የተንበረከኩት ከግራ ወደ ቀኝ የመ/አ ፀጋዩ ወንድም አገኘሁ፤ የመ/አ ለገሠ ወ/ዳድቅ፤ የመ/አ ምንጻዩ ተረፈ፤ የመ/አ አምዴ ደበበ፤
የቆሙት የመ/አ አሰፋ ተሰማ፤ ሻም/ ተፈራ ዓለሙ፤ የመ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል፤ የመ/አ ፈላስፋ ሀ/ማርያም፤ የመ/አ ረጋሳ ጂማ።

የክ.ዘ 3ኛ ኮርስ በምስራቅ ራራ ስም የቅርጫት ኳስ ቡድን በክፊል
ቁጭ ያለው የመ/አ አምዴ ደበበ - የቆሙት ከግራ ወደቀኝ የመ/አ መስፍን በላይ፤
የመ/አ አሰፋ ተሰማ፤ የመ/አ ረጋሳ ጂማ፤ የመ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል።

**የመጀመሪያው የክ.ዘ የቅርጫት ኳስ ቡድን
የጦር ኃይሎች ዋንጫ ተሸላሚ**

የተንበረከኩት ከግራ ወደ ቀኝ የመ/አ ፀጋዬ ወንድም አገኘሁ፤ የመ/አ ለገሠ ወ/ጻድቅ፤ የመ/አ ምንዳዩ ተረፈ፤ የመ/አ አምዴ ደበበ፤ የቆሙት የመ/አ አሰፋ ተሰማ፤ ሻም/ ተፈራ ዓለሙ፤ የመ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል፤ የመ/አ ፈላስፋ ሀ/ማርያም፤ የመ/አ ረጋሳ ጂማ፡፡

የክ.ዘ 3ኛ ኮርስ በምስራቅ ጮራ ስም የቅርጫት ኳስ ቡድን በክፈል

ቁጭ ያለው የመ/አ አምዴ ደበበ - የቆሙት ከግራ ወደቀኝ የመ/አ መስፍን በላይ፤ የመ/አ አሰፋ ተሰማ፤ የመ/አ ረጋሳ ጂማ፤ የመ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል፡፡

አራተኛው ቃኘው ሻለቃ የ3ተኛ ሻምበል መኮንኖች በከፊል

ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ ሠይፋ ተሰማ፣ ም/የመ/አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፣ ም/የመ/አ ፀጋዬ ወ/አገኘሁ፣ ም/መ/አ ታደሠ ቸርነት፣ ም/መ/አ ታደሰ ገብሬ።

የ4ኛው ቃኘው 3ኛ ሻምበል መኮንኖች ከ3ኛ ቃኘው ሻለቃ በተረከብነው ምሽግ ላይ

የተንበረከኩት ም/መ/አ መንግስት ወ/ገብርኤል፣ ም/መ/አ ግርማ ዓለማየሁ፣ ም/መ/አ አስጢፋኖስ ገ/መስቀል፣ ከኋላ የቆሙት ከግራ ወደቀኝ ም/የመ/አ ፀጋዬ ወ/አገኘሁ፣ ም/የመ/አ ድጋፍ ተድላ፣ ም/የመ/አ ታደሠ ቸርነት፣ ም/የመ/አ ተፈራ ንጉሴ፣ ም/የመ/አ ቦጋለ መንግስቱ።